

RMK I. 1298

D. 824.

D. 824

Opt. V. 413

D. 824

D. 824

G;

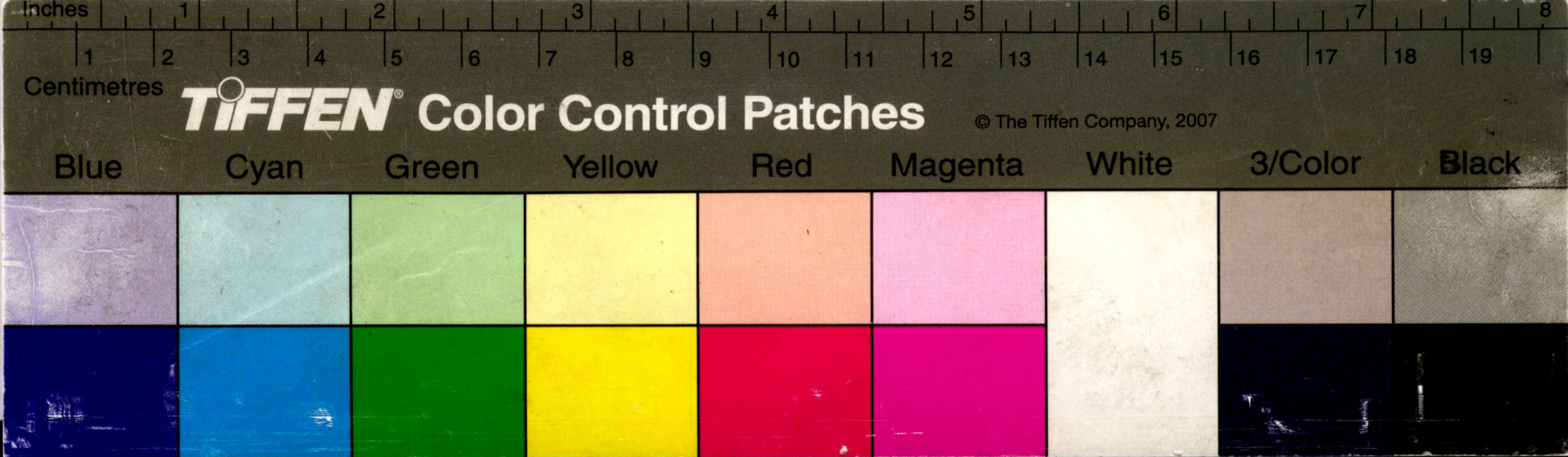
dés,

dit

m
tra

A
vsi
E
Ha

Chr



Handwritten text in Latin script, partially obscured by a large tear in the paper. The text appears to be a letter or a document fragment, mentioning names like 'Petrus' and 'Janus'.

ŰSTÖKÖS CSILLAG;
N. W. G. D. 824.
Oly edgyűgyű rövid Elmélkedés,
mellyben meg-mutogatódik, mind a Je-
lési Tudomány szerint, s' mind a' külső Historiákba
és a' minden időbeli Experienciából, micsoda
ítéletben kellyen lenni kének kinek
az űstökös Csillagok felől.
MELLET
Az 1680-dik Eftendőbē Karácson Ha-
vának 22-dik napján támadott, és azután 1681-dik
Eftendőben is, az Első Hének, avagy Bóldog Afzkeny
Havának 26 dik napjig láttattatott, csudálatos nagyságú
űstökös Csillagnak alkalmatoftágával irt, és, a Gön-
tzi Gyülekezetben el-prædicállott.
KISZTEI PETER,
Christus Urunk Születésének 1682-dik Eftendőjében
Bójt más Havának 2 dik, és 16-dik napján,
Das k...
MES VRAM!
It ezen űstökös Csil-
ok felől való Elmélke-
adimnek köszönségefté-
tette.

VSTÖKÖS CSILLAG;

N. W. G. D. 824.


Olly edgyügyü rövid Elmélkedés,
mellyben meg-mutogatódik, mind a Je-
lési Tudomány szerint, s' mind a külső Historiákba
és a' minden időbeli Experienciából, micsoda
ítéletben kellyen lenni kinek kinek
az űstökös Csillagok felől.

MELLET

Az 1680-dik Efstendőbē Karácson Ha-
vának 22-dik napján támadott, és azután 1681-dik
Efstendőben-is, az Első Hónak, avagy Bóldog Afzszony
Havának 26 dik napjáig láttattatott, csudálatos nagyságú
űstökös Csillagnak alkalmatoosságával irt, és, a Gön-
tzi Gyülekezésben el-prædicállott.

KISZTEI PETER,

Christus Urunk Születésének 1682-dik Efstendőjében
Bójt más Havának 2-dik, és 16-dik napján.

Das k...  **VRAM!**
ezen űstökös Csil-
ok felől való Elmélke-
delimnek köszönsége-
tette.

Hieronimus Zanchius de Operibus Creat.
Part. 2. Lib. 3. cap. 2. pag. 298.

Censeo, si non semper, so-
pè tamen Cometas excitari per
causas quidem naturales; sed ta-
men speciali DEI voluntate, ut
iis sua indicet judicia, quæ exle-
cuturus est in mundum propter
nostra scelera.

AJANLO LEVEL.

A MELTOSAGOS É FENTES
KESMARKI

THÖKÖLYI
IMRENEK;

ISTEN KEGYELMEBŐL
Magyar Ország edgyik Részének
FEJEDELMENEK,
és Vrának, az istennek è Magyar
Hazában lévő Anya-entegyházának
Erős Oltalmazójának, és Fautorának,
Nékem Kegyelmes Vramnak, &c.

Szerencsés, és győzedelmes uralkodást, dolgaiban
boldog előmenetelt, és minden kegyel-
mekben bővelkedést kívánok.



EGYELMES VRAM!

Mibelyt ezen üstökös Csil-
lagok felől való Elmélke-
désimnek köszönseggel-
tette-

tettetéseben magamat el ajánlom, mind-
gyárt a Nagyságod Méltóságos Neve
ötlet elmémben, hogy az alatt a bátorságos
Pais alatt lásson Nap fényt. Ugy vagyon
ugyan, hogyha a Nagyságod Méltosá-
gos Személyével a magam együgyű és a-
lacson sorsát egybe-hasonlítom, tartóztat-
attól, hogy ne talán vissza-verettetem:
De ha más felől a Nagyságod Fejedel-
mi kegyelmességét meg gondolom, ismét
olly jó reménységre emelkedem, hogy e' kis-
ded és együgyű Munkácskám Nagysá-
god Méltóságos Fejedelmi Személye
előtt nyilván kedvet fog találni. Erre
pedig indított engemet kívánt-képpen
Nagyságod édes Hazájához s' Nem-
zetéhez való nagy indulattya, és buzgol-
kodo szereteti, melyből azt cselekedte
Nagyságod immár alkalmas időtől fog-
va, hogy életénec idejéhes képest. majd
ereje selett való terhes gondgyát, testi lel-

ki szabadságáért fegyverben levő, s' ré-
g-
től fogva sokat szenvedő édes Magyar
Nemzetünknek magára fel-vállalá, es
az időtől fogva annac ügyét forgatván,
sem testi törődést, sem elmébéli éjjeli nap-
pali sok nyughatatlankodást nem sajnálta,
sem pedig költségénec nem kedvesett
Nagyságod, hogy az Isten Magyar Sio-
nának romladozott kö-falait építget-
tesse, és az el esett lelki és testi szabadsá-
gát e' Magyar Hazának helyére állat-
tassa. Gyenge ugyan Kegyelmes Vram,
és kicsiny az Ajándék, a mellyet én Nagy-
ságodnak ajánloc, és a mellyel kedveske-
dem: de mindazonáltal bízom még is, hogy
valamiképpen kedvellette Isten a ki a Sz.
Satornak épületire csak kecske-bőrt a-
dott-is, Exod. 35. v. 23. nem lévén egye-
be, a mivel Istennek kedveskedett
volna, ugy Nagyságod-is nem utállya-
meg es együgyű Munkácskát kicsiny

voltáért, és ennek Irójának alacson állapattyaért; hanem inkább Fejedelmi kegyelmességgel vésti. Az üstökös Csillagokról vagyon Kegyelmes Vram e Tracta, mellyec felől mit, és mimoden kellyen értenünk, ebben világosértelemmel meg mutatodic. Három képpen gondolkodhatunk pedig Kegyelmes Vram az üstökös Csillagok felől, a mint egy régi Theologus ember meg-jegyzi: (Zanchius de Divinatione, pag. 44.) 1. Physicè, a mennyiben tartozic a Természeti Tudományra. 2. Divinatoriè gondoltattatnac a babonáson jövendőlo Astrologusoktól. 3. Theologicè, Szent Frási Tudomány szerint. Az első tekintetben gondoltattatvan az üstökös Csillagok, azokrol valo Tracta szabados a Philosphusoknak, a mennyiben Philosphusok. A második tekintetben azokbol est, vagy ama gonost, és seget pestilt, ennek vagy

ama?

ama Fejedelemnec, Királynac &c Salálat: ennek vagy ama Országac illyen vagy amollyan változását meg-satárova, és úgy prognosticálni, mint ha az üstökös Csillagoktól effele stomoru állapotoc úgy függené nec stükseges-képpen, tanquam effecta à suis causis, avagy mint Consequentia necessaria, ab antecedentibus necessariis; ezeket, mondom, Kegyelmes Vram, így prognosticálni merő superstitio, melly a Theologiával ellenkezo. Azért mint olyan babonás bijában-valóságot, és biszágos babonaságot megveti a Theologusoknak, sőt jozan Philosphusoknak is serege. Az harmadik tekintetben, Theologicè, Szent Frási Tudomány szerint gondoltattatnac, a kegyes és istenfelo Keresztvény emberekül, és nem csak úgy, mint természetnec munkái; hanem úgy is, mint az Isten irgalmasságának vagy baragjánac bisonysági, és jegyei.

Kegyelmes Vram! És utolsó tekin-
tetben irtam én az üstökös Csillagokrul
valo e' kis Tractát, mellyet mostan a Ná-
god Fejedelmi Személye előtt be-mu-
tatoc, a mellyben Theologicè mit kellyen
az üstökös Csillagok felől értenunc,
meg mutatom, én előttem valosok tudos
emberec irásból, és a minden-időbeli Ex-
perientiából, sőt a Szent Írásból is, és
ugyan ezen alkalmatossággal magunc lel-
ki hasznára alkalmaztatván ezen Elmélke-
délmet, idvősséges Íépintéjéckel rekest-
tem-bé. Vegye azért Nagyságod én tő-
lem alázatos Szolgájától olly Fejedelmi
kegyes indulattal, mint a minémű Ííivel én
Nagyságodnak ajánlom, s' éllyen véle a
maga lelki javára s' idvősségére, és az Í-
stennec dicsősségére, s' olvasgassa Feje-
delmi sok foglalatossági között ollyan ke-
gyes indulattal, a minéművel viseltetett
Első Lajos, Károly Császári Fia, Magyar
Ország-

Országak XXVII-dik Királya; a ké-
midőn egykor Aquisgranumbá látta voi-
na az akkor fel tetszet nagy üstökös Csil-
lagot, Ííollit edgyet Ííolgar között, és más
egy Udvarában levő tudos embert, minek
előtte ágyában valo nyugovásra testét le-
bocsátaná, s' az üstökös Csillagot Ííem-
lélvén, azt kérde a mellette levő tudos
embertől, hogy mi volna az ő értelme a fe-
lől az üstökös Csillag felől? s' mikoron
amas mondott volna valamit, némelly
dolgokat el halgatván, azt mondgya a ke-
gyes és istenfelő Király: Még ugymond
egy dolog vagyon, a' mellyet halgatás-
sal titkolb-el; mert azt mondgyák,
hogy effele Csudák Országos Biroda-
lombéli változások, és a' Fejedel-
meknek halálokat jelentik. Midőn az
istenfelő kegyes Fejedelemnec ezen Ííava-
ra hozná-elöl a' tudos ember a Jeremiás
Profeta imes Ííavait: Az égi jegyekről

ugymond ne fellyetek, Jer. 10. v. 2. te-
hat nagy abítatossan és igen kegyessen így
szolla: Nem kell azon kívül telnünk
mástól, a ki mind minket, s' mind ezt
a Csillagot teremtetten. De ennek Te-
remtőjének kegyelmességét eléggé né-
dicsírhettük, a ki a mi tunyaságun-
kat, kik bűnösök, és Poenitentia tartat-
lanok, (meg-téretlenek) vagyunk, il-
lyen jegyeckel méltóztattatik meg in-
teni. Azért, mivel mind engemet, s'
mind közönségesen mindeneket néz ez
a Csuda; mindnyájan tehetségünk
berint liessünk életünket meg-jobbíta-
ni, hogy valami-képpen Isten az ő ir-
galmaságát halasztván, s' mi-is meg-
téretelenségünkkel azt meg-akadályoz-
ván, arra méltatlanoknak ne találta-
sunk. (Refert hanc Histor. Baronius,
in Tomo nono Annal. 1. ad Añ. 837. ex
Scriptore Vitæ Ludovici Imperat.) *Oh*

illyen

illyen istenfelő kegyes Királynac, kegyes
és istenfelő szavai! Bizony méltó volna
örök emlékezetire arany bötűckel való
felirattatásra. Kegyelmes Vram! Fi-
sten Nagyságodat is már Fejedelm-
Méltóságra fel emelvén, illendő e' ke-
gyes Királynac nyomdokát követvén, il-
lyen szent indulattal hogy Nagyságod is
olvasgassa ezen üstökös Csillagok felől
való Tractácskát; mellyet hogy Nāgod
el nem követné, abban nem is kételke-
dem. Isten a' Nāgod életét terjeffse sok
esztendőkre, s' Fejedelmi Méltóságabá
erősítse-meg maga Neve dicsőffégére, ki-
vánom! Irram Göntzön, 1682-ben,
Novemb. 28. napján.

NAGYSAGODNAK

Alázatos Szolgája

KISZTEI PETER.

AZ JO- AKARÓ OLVASOHOZ.

Istenfelő, jó akaró Olvasó! Minek-
előtte e' kicsiny Munkácskát olvasni kezde-
néd, arra kérlek mindenec felett, hogy min-
den *praesudiciumot* tegy-le: mert egy ennel ve-
bedelmellebb akadály nincsen, melly az elmérec
annyit ártson, midőn az igazságot akarja nyo-
mozni, mint a' ki elméjét meg-engedvén, va-
melly embernek *authoritas*átul el-foglaltatni,
tovább semmi-képpen nem akar ltni, hanem
csak eddig: *Ipsé dixit*. Minek okéért igen böl-
csen és okosan meg-intett erről e' mi *Seculūnk-*
ban igen éles elméjű és tudós *Philosophus*, *Ren-*
atus Cartesius, mindnyájunkat, *Part. 1. Princip. ca-*
p. 1. ilyen-képpen: *Accuratè Philosophanti o-*
mnia praesudicia sunt deponenda. En-is erre kér-
lek csak ez úttal: Mert tudom melly hajlandó
legyen az emberi elme arra, hogy magát így en-
gedgye más nagy embereknek *authoritas*átul el-
foglaltatni, s' attul akarac én-is el-fogni. Az
útfőkös Csillágoc felől való *iudicium*át egy nagy
tudós *Theologus* ember 1665-ben bocsátá ki a' mi
Anyai nyelvünkön, az akkor időben láthatott útfő-
kös Csillágoknak alkalmazhatóságokkal; s' im en-

x Bész. (R. M. X. I. 1020)

AZ OLVASOHOZ.

én-is ugyan azon *materiáról* való *Tractácskám*
bocsátom Bemed eleiben; de mivel azon b. e.
tudós embertől (kit becsülebből emlitem) ellen-
kező értelemben vagyoc, azért akarac jó elevé
meg-inteni, hogy a' Bemélynecc *authoritása* el ne
foglaltja elmédet: Mert ha csak *authoritással*
kellene, avagy csak ezen dolog felett való érte-
lemben viaskodnom, hasonló (ha nem nagyobb)
authoritású tudós embereket találnéc ellenében,
mind annac a' nagy tudós embernek, s' mind a-
zoknak, a' kiket ez-iránt én ellenem tartya, ugy-
mint: *Andreas Dudithius* nac, *Thomas Erastus* nac,
Simon Grynaeus nac, *Martinus Squartialupus* nac.
Hasonló *authoritású* tudós emberc azok is a'
kik én velem tartya ez-iránt: *Hieronymus Zana-*
chius, *David Pareus*, *Stephanus Szegedinus*, *Johan-*
nes Henricus Heideggerus, *Gubertus Voetius*, *An-*
dreas Libavius, és többec, a' kiket bölgebben hoz-
elől *Gubertus Voetius*, in *Exercitatione de Progno-*
sticis Cometar. s' meg-mutattya hogy e' légyen az
útfőkös Csillágoc felől való értelmec, a' mellyec
én-is e' kis Itálban ki adoc. Sőt az ellenkező
értelmec felől, ugy itél mind *Gubertus Voetius*,
s' mind más tudósoc, mint *Epicureus*, testi bátor
emberc felől, mint meg-terbéc a' mostan meg-
említettetett munkájából, *Cap. 5. pag. 74.* Az
holott hozván elől *Georgius Phelavins* nac azt a'
*Prædicatio*ját, mellyet a' *Dantzai Marianus*

Timo

Templomban az 1652. diki ebtrendőbéli üstökös Csillagának alkalmatosságával tört; azon Prædicationac 44. 45. diki pagináján levő Savait azon Prædicationac summáson így említi Voetius: Pag. 43. & 44. 45. *adhortatur* (scil. Georgius Fhelavius) *ad verum Dei timorem ac patheticè perstringit Epicureos Cometarum contemptores, quos Turcico quidam Bassa comparat, qui, (teste Weinrichio, in Catalogo Cometarum, fol. 74.) conspecto Cometa anno 1572. ex Astrologia sua quarebat, quid portenderet; illisq; respondentibus Imperij Turcici magnam calamitatem & defectionem, sumpto arcu versus Solem (forte Cometam voluit scribere) sagittam emittebat, additis hæc verbis: Quantumcunq; nobis infortunium mineris; nullas tamen vires, nullam potentiam habebis. Így azért látsod, hogy én is nem kevesbé tusakodhatom ellened *authoritate virorum gravium*, mint te én ellenem, ha csak avval kellene csatázni.*

De mondaß: Hissem a' Sz. Irás Könyvében semmi emlékezet nincsen az üstökös Csillagoc felől; azért azoc felől való ilyen értelmed, mind néked, s' mind másoknak, a kik veled tartják, csak merő Fabula, és bizontalanság. Felelet. I. Ha így nyilván való ki-fejezéssel nem említi is a' Sz. Irás üstökös Csillagot, mindazonáltal emlékezik azokrol in genere, köztöl legesleni Matth. 24. v. 29. Luc. 21. v. 11. holott azokat az igei Csudákat, és retten-

ő ijesztéseket,

a' Jerusálem veszedelmét meg-előző Jegyecnek állattya lenni Christ' Urunc, s' elég ez mind nékem, s' mind néked; s' ha pedig több kell; im az én Textusom. & olyan, a' mellyet az én Elmélkedésimnek fundamentomául fel-vetté. 2. Olvass! Am legyen meg adva né mindazáltal megengedve, hogy semmi emlékezet ne legyen a' Sz. Irás Könyvében az üstökös Csillagoc felől, mi sül ki belőle? Sok egyéb dolgok is vannak, mellyeket a' Sz. Irás Könyvében nem olvassunk, de úgy á igazac affelől, a' né fabulác; mert olvassuk azokat a' termébetnec könyvében, és azoc felől való tudományukat megberzettük a' józan okoskodás és az *Experiētia* által. Már pedig a' termébetnec könyvét hadgya s' parancsolja Iste forgatnunc, Esa. 40. Job. 38. és 42. és a' Sz. Irás állattya, hogy a' gyakor *observatio, experiētia* és a' józan okoskodás kálauzolván beűnket aző könyvből az igazságot meg-tanulhattuk. Ró. 1. 19. Több dolgokat felre téven; elly evvel K. O. jót kívánván ennec Irójának, a' olvasgassad lelki hasznodra, ha mi a' felét talál be, mig az én ményei jó Istené segedelmeből bándékozásom berint nagyobbakkal kedveskedheté. Mellyekre hogy nem-kem-is az én Istené erőit adgyó, s' te-is érhesd kívánszot; lelki testi Babadságábá edes Nézetünk-nec és Hazánk-nac, Bivé berint kívánó, és kérem ő Sz. Felfügget. Légy egéslegbé. Irrá Göntzi Tanuló házában, 1682. ben, Novēb. 22. diki napján. Jó-akaród, s' a' Christus Berelmébé Atyádsia, K. S. P.

Lucan. Lib. 1.

Ignota ob cura viderunt sidera noctes,
Ardentemq; polum flammis. cæloq; volantes
Obliquas per inane faces, crinemq; timendæ
Sideris, & terris mutantem Regna COMETEN.

Virg. Æneid. IX.

liquidâ si quando nocte COMETÆ
Sanguinei lugubre rubent, aut Sirius ardet;
Ille, sitim, morbosq; ferens mortalibus ægris,
Nascitur, & lævo contristat lumine cælum.

Matth. Cap. 2. v. 1. & 2.

DUxitab Aurora, Dominiad Cunabula, Reges
Astrologos olim lumine Stella vago:
Quodlibet Authoris mandato obtemperat Astrum,
Mortalesq; vices ipse COMETA docet,
Præmonet instantes Terris, Pelagoq; Tumultus,
Orbem contristat Sanguine, Peste, Fame.
Hinc utrumq; Tibi curæ est proponere Librum,
PETRE: PETRI vero Nomine pascis Oves.

In Gratiam Reverendi Dn. Authoris, Affinis
sui & Amici charissimi, subjecit hac

PETRUS N. ALMASTI,
Rect. Schol. Reform. Cassoviens.



o(r.)o(r.)



ÜSTÖKÖS CSILLAG,

Avagy:

Olly edgyűgyű rövid Elmé'kedés mellybő
meg-mutogatódik, mind a' Sz. Írási Tudo-
many Szerint, s' mind a' külső Historiákbel, és
a' minden időbeli Experientiából, micsoda
ítéletben kellyen lenni kinek kinek az
üstökös Csillagok felől.

ELSŐ PRÆDICATIO.

Joel 2. v. 30, 31.

Csudákat télzek az égben,
és è földön, vért, és tüzet, és
köd oszlopokat. A² Nap letét-
séggé válik, és à Hóld vérré,
minekelőtte el-jőne à Jehová-
nak nagy és rettenetes napja.



² Joel Profeta jövendői è
Leczke előtt való 28-dik,
29-dik & 30-ikben, ama' nagy

A

és i-

és igen felleget megvilágosodásnak, vigasztalásnak, és megben-
teltetettélnék ajándéki felől, mel-
lyekkel a² Christus Országáé földön a Sz. Léleknek ki-tölttetése
után bővelkedendő lenne, és az
új Testamentomi idő, az *ő Testamen-*
tomi időt sokkal fellyebb fogna
haladni. Mellyből cz a közönse-
ges vélekedés támadhat vala az
embereknek elméjékbé, (melyre
hajlandók-is vóltanak mindékör
a Christus Tanítványi) hogy az *új*
Testamentomi idő csak merő azon
boldogságnac ideje fogna lenni, an-
nyira, hogy a ki magát a Christus
záblója alá fogná adni, mindgyárt
uralkodni fog az ő ellenségein,
minden háboruság nélkül, merő
csak gyönyörűségben élvén örök-
ké. Ezt a *testi vélekedést* meg a-
karván

karván Isten a *Joel* Profeta által
előzni; hogy valami módon az il-
lyen boldog, és gyönyörűséges
állapot felől való almodozástól
meg-csalattatván, a *lelki fegyve-*
rességre való forgalmatos gondot
le nem tennék, s' el ne felejténék;
(melly a Christus Országábá igen
bűkléges-is, az Apostol tanítása
berint, *Eph. 6. 7, 10, 18.*) Annak-
okaért jó idején tudósittya Isten
őket a kezünk alá vétettetett
Leczkében, hogy a Sz. Léleknek
az *új Testamentomi* időben való bő-
séges ki-tölttetése után-is, sok
kelerves nyomoruságokat, hábo-
ruságokat, üldöztetettetéseket, és
ki-mondhatatlan siralmas válto-
zásokat kellene az Híveknek ben-
vedniek, a mellyeket bizonyos
Fegyec, mind *Egics* s' mind *földrec*
A 2 fogná-

Summa. fogának meg-előzni, mint a Leczkeadgya előnkbe. A' mellyben *Summa* szerint arra tanitattunk, hogy az Istennek az új Testamentomi időben lévő Anyaszentegyházában-is fok háboruságok, és siralmas változások fognak lenni, és vagynak-is, mellyeket némiképp bizonyos *Jegyek*, és *Csudák* fognak meg-előzni, és azok felől az embereket jó eleve meg-intik, és tudósítják.

Részai. Két Részekre bocsát a Leczke:

I. Az Elsőben le-irattatnak a Csudák: *Csudákat tessék, &c.*

II. A' Másodikban, a csuda tételnek ideje: *Minek-előtte el-jö-ne, &c.*

Csak az Elsőről bóklok én bán-dékom berint, a mostani alkalma-tossággal; mellyben ezek a *Punctumok*

ctumok vagynak: (1.) A' Csudák-nak fő szerző oka; önnön maga a felleeges mindenható Isten, a mint nyilván meg-tetők *ψ. 27.* egybe-vetvén a Leczkének kezdetivel: *Csudákat tessék*, ugymond. (2.) A' Csuda-tételnek helye; az *Egben*, és a földön: (3.) Magok a Csudák, mellyeket tében; *vért*, és *tűzet*, és *köd*, avagy *füst oszlopokat*.

A' két *Első Punctumokban* nem lévén semmi nehézség; csak ez *utolsót* vegyük értekezésben, és lássuk; *Micsoda értettezzék itt*, (1) a *vérben*, *tűzön*, és *köd* avagy *füst oszlopokon*? (2) A' *Napnak* *setétsége*, s az *Holdnak* *vérre változásán*?

I. Az Elsőt a mi nézi; öbve-foglalván mind az *Hármat*; a *vérben*, *tűzön*, és *köd* avagy *füst oszlopokon*, sem a Leczkével, sem az

Hitnek *fundamentom*os Agazatival
 semmit ez nem ellenkezvén, nem
 helytelenül érthettyük az Űstökös
 Csillagokat. Mert ugyan-is az Ű-
 stökös Csillag micsoda egyéb, (1)
 az ő *materiájára* nézve, a mellyből
 lében, hanem *fényes kőd*, avagy
 fűst? (2.) *Formájára* nézve, olyan
 mint egy *oszló*, a mint leg-gyak-
 rabban láttjuk. (3.) Az ő *miné-*
műségére nézve, olyan mint a tűz.
 (4) *Végezetre* *finére* nézve, mint
 a *vér*. A' melly Űstökös Csillagoc,
 (bólván azok felől a Sz. *Írási Tu-*
domany szerint, nem csak úgy gon-
 doltattatnak, mint *természet* nec
munkái; hanem úgy-is, mint *Isten*
irgalmasságának, és *kegyelmességé-*
nec, vagy pedig *ősszü-álló* *harag-*
jánac *bizonysági* és *jegyei*, és mint-
 egy *elől járó*, *hir-tévő követői*, s'
 még

Sic expli-
 cat hunc
 locum.
 Theolog.
 eximius,
 Clar. Joh.
 Heidegg.
 in Disput
 de Signis
 Coeli, in
 Illust. Gy.
 mnas. Ar-
 noldino.
 quod est
 Steinfurt
 Añ 1665
 d. 7 Jan
 proposita
 § 17. Sic
 & Clarif.
 nec non
 exim. qua
 Theolog.
 qua Philo-
 sop. Hier.
 Zanchius
 parte de
 Op Crea.
 3. c. 2 p.
 297 § Et
 ante Chri-
 stum.

még pedig *rend kívül*. Mellyek a
Pœnitentiának, és az Istenhez va-
 ló igaz meg-térésnek *Prædicátori*,
 úgy-mint a kik arra serkentetik
 az embereket; és a mellyeket *bo-*
kott Isten rend-kívül berezni, az
 ő *haragjának*, és *következendő*
büntetésének mutató jelül; vagy
 a *Pogányokra* nézve, kik az ő Sz.
 Igéjének tanításával nem élnek:
 vagy pedig *azokra* nézve-is, a' kik
 jöllehet az Isten Anyaszentegyhá-
 zának kebelében vagynak; mind
 azáltal az ő Szent igéjét el-mulat-
 tyák, és meg-útállják, és annak
 tanítását semmire becsülik. Ugy
 hogy valamennyiőer, és valamig
 az emberek meg nem térnek az I-
 stenhez, mind annyisor, s' mind
 addig effele *jegyec*, nem csak a'
Politikában, külső polgári társaság-
 ban

ab Alexan.
ab Alexā.
gro lib. 3.
Genialis
dierum
cap. 15.

ban; hanem az *Ecclesiában*-is Istennek következendő rettenetes itiletinek legyenek jelentői, és jövendőloi. Ez lévén az halhatatlan Istennek-is bókala, (a) hogy mindön valamelly természetünkkel ellenkező dolgok, (éhség, döghalál, fegyver, vér-ontó hadakozások, &c.) többire már csak fejünk felett függőlyeg vagynak: tehát (leg-gyakrabban) azokat Csudáckal mutattya-meg: és Fegyekkel, s' Egi fenyegetéseckel, (minéműek az Űstökös Csillagok-is) jó eleve meg-jeleni a jövendő nyomoruságokat.

II. A' Napnak setétségge, és az Holdnak vérré változásán értette-rik itt tulajdonúl a' Napnak, és az Holdnak fogyatkozása: de (1) nem olyan rend szerint való, minémű

60.

bokott lenni minden éftendönkint, mind a' Napban, s' mind a' Holdban. I. Mert az illyen *fogyatkozások* eleitől-fogva meg-voltának éftendönkint, s' világ végeig mindé éftendőben meg-is lébnek; noha nem minden Orbágokban láttattatnak. II. Ostán az ég forgását, csillagok járását vizsgáló Bölcsék, az illyen *rend szerint* való Nap-és Hold-béli *fogyatkozásokat*, bizonyos *napra*, és *orára*, sőt a'nak *pertzentésére*-is meg tudgyák határozni, melly *napon*, hányadik *órán* kezdődik, s' mikor végeződik. De a' melly *fogyatkozásokról* emlékezik *Joel* Profeta itt a' Lecz-kében, soha ember azt nem tudgya, s' nem-is tudhattya, mikor kezdődnek, meddig tartanak, és mikor végeződnek. Azért (2) *rend*

A 5

kívül

kivül való fogyatkozásoc értetter-
nek itt, a' mellyek közönségesec
minden Orbágokra nézve; mel-
lyek miatt à Nap és Hold az ő rend-
berint való munkájokat nem fog-
ják végben vinni, és az ő folyások-
kal a' Tavaszt, és a' Nyarat, az eb-
tendőnek több részeivel edgyütt,
egy máltól nem fogják meg-kü-
lömböztetni. Ezeket így értvén;
legyen ez a' mostani Fel-tett Cse-
lunk, és Januságunc à Leczkéből:

Tanúság. Valamennyiser, s' valamikor J-
sten az Egen, a több Csudác között,
űstökös Csillagot szerez, és mutat
az embereknek, mind annyiser, s'
mindenkor, mind az Ecclesiában, s'
mind à Polgári Társaságban, és az
Országokban, a népnek bűneiért, kö-
vetkezendő nagy nyomoruságoc, és
siralmas változásoc felől tudósittya
és

és inti-meg őket az által, s' azokat
jelenti-meg jó idején nékiec. Itt à
Leczkében vagyon ennek funda-
mentoma. Mert, à mint már meg-
értettük, à véren, tűsön, és à kőd
oszlásokon, az űstökös Csillagoc ér-
tetternek itt, a' mellyek minden-
kor (többire) valamelly követke-
ző, nagy és kivált-képpen való bo-
moru változásoknak jó idején
meg jelentői, s' azok felől való
hirtévői az embereknek.

Hogy ez így legyen, meg-bi-
zonyosodik tovább à Moyses Pro-
fétának tanu-bizonyság-tételéből
is: Mert midőn à Napnak, Hold-
nak, és à több Csillagoknak te-
remtések felől emlékezik, azt mő-
dgya, hogy az Jsten e' végre hely-
berztette azokat az Egnec ki-terjedé-
sere, hogy külömbseget tegyenec à
nap,

b Pet. Se-
rarius in
Dissertat.
de Fatali
& admi-
randa o-
mnium Pla-
netarū in
uno codē
q; Signo
ignae tri-
plicit ul-
timo, Cō-
junction.
die 11 De-
cēbr. Añ.
1662. fa-
cta.

nap, és az éjszaka között, és hogy le-
gyenek jegyei bizonyos időknek, na-
poknak, és estendőknek. Melly bá-
vaiban azt jelenti, (6) hogy az I-
stennek czélja és vége, mikor eze-
ket a' világosító állatokat terem-
tendő vala, é volt, hogy é földön,
mellyet már az előtt teremtetett va-
la, más valamelly kivált-keppen
való nagy dolgokat-is jelentené-
nek, a' Tavasszi, Nyári, őszi, és Té-
li időkön kívül, és nem csak a ve-
télnek, aratásnak, plántálásnak,
&c. alkalmatosságait: napoknak
meg-rövidüléseket, meg-hosszab-
bulásokat, meg-egyenlődéseket:
az estendőknek napjait, heteit, és
hólnapjait mutatnak-meg; hané
hogy kivált-keppen való módon-is,
lennének jegyei azoknak a dolgok-
nak, mellyeknek é földön kellene
len-

lenniek, és idő jártában micsoda
dolgoknak támadási, és ki-nyilat-
kozási lennének, mind az Eccle-
siában, s' mind a külső Pólgári
társaságban. Ezt jelenti maga-is
a Moyses Profeta, midőn azokat
é végre mondgya lenni, az *Ég. 1. 15.*
*nek ki-terjedésén, hogy a földet meg-
világosítsák.* A' melly világosítás
kétleg kívül nagyobb a Napnak
nappali, és az Holdnak éjjeli vilá-
gosításánál, ugy-mint a melly on-
nan fellyül, a világosságának *Attya-*
tól áll ide alá, s' onnan fellyül-is
tapláltatik; tudni-illik, az igaz
meg-külömböztetélnek okosko-
dó fenyeffége, és az Ertelemnek
tisztasága, és világossága ez, a melly
külömbkülömbféle Mestersegek-
nek, Tudományoknak, Egyházi,
és Világi külső Igazgatásoknak ta-
láló.

Jac. 1. 17.

lálója, és el-kébitője. Ez a Böl-
 cseknek Scholájokban hivattatik
Csillagokról való Tudománynac, a-
 vagy világosságnac; mivel azok
 körül a Csillagok körül forgódik,
 a^o mellyek felől állattya Moyses,
 hogy azért helybestette Isten azo-
 kat az Egnek ki-terjedésére, hogy a
 földet világossítsa, nagy, és meg-
 jegyzésre méltó dolgoknak, s^o jó-
 vendő nagy változásoknak lévén
 bizonyos mutató jegyei, mellyek
 gyakorta rend kívül valók-is, mel-
 lyekkel az Isten vagy haragját,
 vagy kegyelmességét, és jó-vóltát
 mutatgattya az embereknek. Mi-
 vel annak-okáért az Egnek több
 Csillagától igaz ez, hogy azok je-
 gyül adattattak, melly dolognak
 példái a Sz. Írásban [†] ottan ottan
 elő fordulnak. Azért, hogy ta-
 gadná

Esa. 13. 10.
 Eze. 32. 7.
 Matt. 24.
 v. 29.
 Luc. 21.
 v. 25.

gadná azt akar kicsoda-is az üstö-
 kös Csillagok felől-is, hogy azok
 olyan rend kívül való jegyec nem
 vólnának, mellyek által az Isten
 következő bomoru gonosok fe-
 lől sokta sokszor tudósítani, s' meg-
 inten jó idején a bűnös népet,
 nemzetséget?

Minek-előtte tovább mennék,
 egy Ellen-vetést hárítsuk itt el.
 Mondhatná valaki: Lám erőssen
 tilalmazza Moyses az Izraél né-
 pét, mondván: *Oltalmazd meg ma-
 gadat, hogy fel ne emelleyed a te sze-
 meidet az Egben, hogy látván ott a
 Napot, és az Holdat, és a Csillagokat,
 és az Egnek minden seregeit; meg ne
 csalattassál, és meg ne bájtsad maga-
 dat azoknac, s' ne-is tisztelleyed azo-
 kat.* Azért, &c.

Felelet: Nem következik e ti-
 lalom.

És Regi
 Et ex
 és ehe
 hasonl
 értelem
 egyfajta
 bűn ugyan
 nem taga
 dom: de
 kétségbe
 zom.
 Objection.
 Nume. 4.
 v. 19.

lalomból, hogy az *Egi jegyeket*,
Csillagokat, *Planetákat*, *üstökös*
Csillagokat semmi képpen nem kel-
 lene cűnkben vennünk, azokra
 nem kellene vigyáznunk, sem a-
 zoknak természeteket, folyásokat,
 őve-járulásokat, &c. a *Physica* a-
 vagy Természeti Tudomány berint
 nem volna szabad vizsgálunk; sē,
 annyival inkább, hogy a Szent Irási
 Tudomány berint, azokról nem
 volna szabad épületesen állanunk,
 állatván felálló, hogy azok Isten
 rendeléséből legyenek somorú
 nagy változásoknak elől-járó je-
 lenségi; Hanem csak azt akarja
 Moyses, hogy az Isten népe ne en-
 gedgye magát azoktól meg-csa-
 lattatni, hogy magát azok előtt
 meg nem hajtván, őket Isten gya-
 nánt tisztelné, mint a Pogányok
 bók.

bóktak vólt cselekedni, kik a Nap-
 nak, Holdnak, Cillagoknak isteni
 neveket adván, nékik Oblopot, a-
 Templomokat, és Oltárokat épi-
 tettek, és őket isteni tisztelettel tisz-
 telték. A' melly Bálványozásra
 mivel a Sidók-is hajlandók vóltá-
 nak; (mint meg-teték, *Jer. 7. v.*
18. és Jer. 44. v. 17, 18. & segg.)
 annak-okaért attól tilalmazza ő-
 ket a Moyses Profeta, hogy a Po-
 gányoknak bókások berint ugy
 ne cselekedgyenek, mellynek u-
 gyan ott mindgyárt Okát-is ad-
 gya, *v. 20.* Így el-háritván ez e-
 lől-gördült Ellenverést, lássuk mi-
 csodas *Fundamentomokkal* erőssít-
 hettyük tovább-is a *Tanúságot!*

I. Első *Fundamentom* ez: Mert *I. Ok.*
 az eleitől fogván való *Experientia*
 nyilvánosságos meg-tapasztalás, (a
 B melly-

mellyből bizonyosan meg-tud-
gyuk *à dolgot*, hogy legyen; noha
okát, miért legyen úgy, nem tud-
hattuk,) úgy tanít bennünket,
hogy soha, (többire) csak egy Ű-
stökös Csillag sem terített-fel, à
mellyet Istennek nehéz és kemény
itéleti nem követtenek volna;
mint nyilván meg-bizonyosodik
è dolognak valósága, az eleitől
fogván való hiteles *Históriákból*.
Világ kezdetitől fogva, Christus
Urunk születésének idejeig, *Sárom-
szásat* bámlálnak, hogy voltanak:
Christus Urunk születésétől fogva
ismét eddig à mi időkig, hozzá-
tévén ezt à csudálatos nagyságút-
is, mellyet minap bemlélénk, (An-
no 1680.) *Szász Sarmintz-nyolts* volt;
mellyeknek mindenike után bo-
morú Gonoszok, és változások
követ-

következzenek, vagy az Ecclesiá-
ban, vagy à Politrában, és à Res-
publicában. Csak azok között
említek egynéhányat, (à többi-
ről-is hasonló legyen az ítélet,) à
mellyek Christus Vrunk idejétől
fogva történek, s meg-mutatom,
hogy azok nagy nyomorúságok-
nak, és bomorú ki-meneteleknek
vóltanak *meg-előző jegyei*.

✓ (1.) Gondoljuk-meg Jerusálé
Városa felett éles-tör formában e-
gész estendeig ténlő Űstökös Csil-
lagot! Avagy nem à Városra, és
az egész Sido Nemzetségre követ-
kező rettenetes romlás, és végső
pusztulást jelentette è meg jó ide-
jén Isten az által nékiek, mellyet
nem sok idő múlva az után el-is
követte rajtok à Római Titus Vef-
pasianus Imperator? Bizony igen-

Consultan-
tur h. c. in
rem Cata-
logus Co-
metar. Lu-
dov. La-
vatori;
Chronol.
Alstedii;
Lycosten
de Prodi-
giis, & o-
stentis,
Corneli;
Gemma
de Divinis
naturæ
Characte-
rismi.

Lue. 19.
v. 44.

8. 44. 44.

is azt; hogy vennék ebbekben magokat a Sídók, és bűnöket megismérvén, térnének-meg az Istenhez; de nem térkenének fel, s' nem becsülliék-meg az ő meg látogatásoknak napját, melly nekik az ő kessegekre való vala, melly dolgot keservesen meg-is siratá őket Idvőző Christusunk, megjövendőlvén az ő reájok következő bórnyú romlalt és veszedelmet, mellynek az a Város felett ebtendeig fennlő üstökös Csillag volt, a többi között edgyik bizonyos mutató jegye, a' mint írja Sídó *Iosephus Historicus, de Bello Jud.* lib. 7. cap. 12. a ki maga-is ben volt Jerusalemben, mikor a' Rómaiak a Vározt megballották, s' semmel látója volt a' rettenetes romlásnak.

2) Chri-

(2) Christus Vrunk búletése után 1211-ben-is a melly üstökös Csillag tizen-nyóltz napokig Pünkösti havában ragyogván, rettenetes lángot erebített ki; micso-da bomorú gonosoknak lett legyen Isten akarattyaából bizonyos mutató jegye, az-után csak hamar következett sok gyűlevés *Pogány Tatárságnak*, nem csak e misiralmas Magyar Hazánkban, hanem nagy rébent egész *Európában*, (c) és *Ásiában* ár-viz módon való behorhanása nyilván mutattya. A' melly-is minémű rettenetes pusztításokat, égetéseket, rablásokat tölt legyen csak e mi romlott Országunkba-is háro egész ebtendeig, bősegeken meg-irták az *Historicus* soc, (d)

(3) Az-után ísmét 1279-ben-is

B 7

nagy

e Petrus
Bizarus
Historia
Persicæ
Libro 3.
pag. 376.

d Vide
Bonfini
Decad. 2.
Libro 3.
pag. 320.
& seq.

nagy üstökös Csillag támadá,
melly is az egész Kerebyénlegre;
nem sok idő múlva az-után követ-
kezett rettenetes nyomoruságok-

eWeiner?
Rolvink
in Chron
ad Annu
1279.

f Joh. de
Beka, de
Episcopi
Ultraject
in Guido.
ne Episc.
82.

g Wilhel.
Beda, in
Historia
Episcop.
Ultraject.
in Davide
Episc. 55
meminit
huius Co-
metæ.

nak volt meg-előző jegye. (e) mint
a' *Historiák* bol nyilván meg-tetvik.

(4) Ílmét 1316-ben-is nagy lát-
sott, (f) mellyet az-után nem sok
idő múlva rettenetes dög=halál,
bőrnű ehleg, és több bomoru go-
nokok követtenek.

(5) Szálljunk alább az idők
folyása berint az 1472-dik ésten-
dőre, mellynek mindgyárt a' kez-
detiben csudállatos nagyságú ü-
stökös Csillag támadá, (g) mel-
lyet hasonlő rettenetes fonnyasztó
ehleg, bertelen pusztító dög-halál,
és sok éstendőkig fen-tartó, és
vér ontó bú hadakozások követ-
tenek.

(6)

(6) Ennél-is közelebb jövén a
mi időnk felé, az 1572-dik ésten-
dő-béli üstökös Csillag, melly 16.
hónapokig tartott, mint a külső
Historicusok emlékezetben hagy-
ták, (h) Istennek minémű rette-
netes haragjának lőtt legyen mu-
tató jelenlege, csak hamar az után
következett éhleg, a pusztító dög-
halállal edgyütt nyilván bizonyít-
tyák; a melly kénitéleti Istennek
többire mindenkor edgyütt jár-
nak, s' a vér-ontó hadakozásokat
leg-gyakrabban utól bókák kö-
vetni; s' néha pedig a népnek bü-
neiért mind az három edgyüvé-
járul.

h Magyr?
Junior
Mathem.
in Libel-
lo de Co-
meta An-
ni 1572.

(7) Csak a mi *Seculumunkban*
lőtt példákat említek. Christus
Urunk bületése után 1604-ben
támadott üstökös Csillag, vallyon

B 4

micso-

micsoda következő bomorú állapotoknak volt mutatója? kétség nélkül, (hogy avagy csak é mi siralmas Magyar Hazánkra alkalmaztatva bolyak) azoknak a sok háboruságoknak, pártolkodásoknak, és vér-onto hadakozásoknak, melyek az-után csak hamar é siralmas Hazában következtenek, a' mint ezt meg bizonyították az a' kori bódog emlékeztető Bocskay István Fejedelemnek a Római Császárnak, vagy inkább ellené viselt hadakozási; jóllehet Isten a sok háboruságoknak az után mind két rébről bódog ki-meneteleket adá.

Heidfeld
dius in
Sphinge
Theolog.
philosoph.
edit. Añ.
1631 p.
77.

(8) Számlállyuk ide az 1618-ben fel-tetett üstökös Csillagot-is, a melly egész Európában (i) (s' é mi el-rongyolódott Magyar Hazánk-

zánkban-is) sok siralmas változásoknak, és háboruságoknak volt meg-előző jelensége; mellyet a ki nem lát, azt mondom, hogy semmit sem lát. Csak hamar ez említett üstökös Csillagnak fel-tetése után, (Anno 1619.) következének é mi Magyar Országunkban azok a' nagy háboruságok, melyek voltak az akkori dicsiretes emlékeztető Bethlen Gabor Fejedelem, és II. Ferdinánd Császár között. Győzném Historia szerint mind elől-sámlalni, s' rendel meg mutogatni, mennyi sok nyomorúságoknak, háboruságoknak, vér-onto hadakozásoknak, és Országos Birodalombeli nagy változásoknak történetek légye meg-előző jegyei, csak Christus Urunk idejétől fogván való üstökös Csillagok-is! Csak

à mostan említett 1618-dik esztendőbeli csudálatos üstökös Csillag, nem csak é mi Hóld fogytára jutott *Hazánkban*, hanem más *Keletyén Országokban-is*, csak nem egész *Európában*, éppen 1642-dik esztendeig, Istennek fen-tartó rettenetes haragjának, abból a bűnért bármazó sok nyomoruságoknak, rettenetes vér-ontó hadakozásoknak bizonyos jegye volt, mint ezt à semelen vigyázó *Histaria* írók egekben vették, s' nekünk-is tanúságunkra írásban hagyták (K) Igaz hát ezek berint à *Tanuság!*

I I. *Okát* véstem köszönségesen à más egyéb csudálkozásra méltó *Jegyeknek*, és *Csudáknak* terméke. tektül; Mert valamit helyesen, s' igazán állathatunk, és mondhatunk *köszönségesen valamelly dolog-
ról*

E Gramo-
dus Parla-
mēti Tho-
losa. Præ-
ses, lib. 3.
Historiar.
Gallia, de
Cometa.
Añ 1618.
Item Bra-
cheli, in
Historia
rerū suo
tempore
gestarum
pag. 14.
de codē
Cometa.
Añ. 1618

2. Okas.

Argumen-
tado à ge-
nere à d-
speciem.

rúl; ugyan azont igazán, s' helyesen állathatjuk, s' búkség-is állatnunk azon *köszönséges dolog-
nak* kivált-képpen-*való* nemeiről. A' Csudákról pedig mind à *Szent Irás*, mind az *Experientia*, nyilván való meg-tapasztalás bizonyít-
tyák, hogy azok jövőendő gono-
soknak legyenek *meg-előző jegyei*. Christus Vrunkat egykor meg-
kérdvén *Tanítványi*, midőn à Jeru-
sálemi Templomnak, és à Város-
nak romlása felől jövédőlné, hogy *mikor lesznek azok, és micsoda lesznek*
à jele, hogy ezek *meg- legyenek?* ezt felele nekik: *Fogtok hallani hada-
kat, ugy-mond, és párt-üresket: Egy Nemzetiség à másik ellen támad,
és edgyic Ország à másik ellen. És minden helyeken nagy föld-indulások
lesznek, és eség, és dög-bálatoc, és
retten-*

Luc. 21.
v. 7. 14.

rettentő ijásecc, és az Egből nagy jelec lecsuc. Ihon! Nyilván mondgya itt Idvőzítők, hogy Jerusálem Vároffának romlását, és a Sidó Nemzetségnek pusztulását, *Jegyec*, és *Csudác* fogjak meg-előzni. Innen azért már vévén erőseget, a közönséges dologtul, a kivált késsben valóra, így erősitem a Tanuságot: Ha a' több egyéb *Jegyec*, és *Csudác* következendő nagy gonoboknak meg-előző jelez; (a mint-hogy Christus Vrunktanítása, és a nyilván való meg-tapstatalásnac bizonyysága berint azok-is) tehát nyilván következik, hogy az ústókös Csillagok-is bintén ugy következendő gonoboknak elől járo jegyer, mellyek által lsten a bünös embereket meg inu, fenyegeti, és őket az idvőse-

ges

ges *Poenitentiára* hívja, és serkentgeti. Mert, a' mit közönségesen mondhatunk a' *Csudákrol*, és *Jegyekrol*, ugyan azont kivált késsben való módon az ústókös Csillagokrol-is állathatjuk. Azért, ha közönségesen a' *Csudác* következendő nagy gonoboknak meg-előző jegyer, Christus Vrunktanítása berint; miért nem mondhatnák hát azt az ústókös Csillagok felől-is kivált késsben, és nevezetesen? A' mellyeknek valamint hogy ritka és bokatlan az ő fel-tetvések; ugy minden ketelkedés kívül, valamikor az égen illyenek láttattatnak, mindenkor valamely következendő nagy dölgoakat; *Saboruságot*, *éhséget*, *dög halált*, *Sadakosásokat*, *Bírodalombeli nagy változások* jelentenek; mint ezt a' minden-idő-

Quicquid
prædica-
tur ce re-
nere, idē
etiam de
qualibet
ejus spe-
cie præ-
dicari ne-
cessē est.

dőbéli bemes emberek forgalma-
tosan egekben-vették, s' nekünk-
is örök emlékezetre jegyzésben
hagyták, hogy mi-is tanúlluk-
meg, mint kellyen ezek felől ér-
tenünk, s' micsoda ítéletben kel-
lyen lennünk, mikor történik,
hogy ilyeneket lássunk.

A. O. 2.

III-dik Okát veszem a természet-
ben lévő némelly sokatlan és csu-
dálkozásra méltó dolgoknak ki-
vált-képpen való tulajdonságok-
túl; mellyek *Fegyeknec*, és vala-
mit *eleve meg-jelentő Csudáknac*
mondattatnak. Csak *kettőt* vagy
hármát emlitek ilyen csudálko-
zásra méltó munkákat a természet-
ben: (1) *Előstör*; ilyen a' *sokat-
lan és rend-kívül való Fenyesség*,
fen, avagy *alatt égő tűz*, mellynek
egy-néhány példait mutathatnám
a' kül-

a' *külső Historiákac*, de mostan
kettővel, vagy *hárommal* meg-e-
légsem.

1. Illyen *sokatlan, és rend kívül
való Fenyesség* volt, melly a Jeru-
sálemi Templomban éjjel kilentz
órákor az Oltár környül fél óráig
látott, a' mellyel kétség kívül a'
Templomnak, a *Romaiac* által kö-
vetkezendő meg-égettetését je-
lentette Isten a' Jerusálembéliek-
nek, mellyet az-után nem sok idő
mulván meg-is bizonyítja a' bo-
morú ki-menetel, (l.)

I Flavius
Josephus
de Bello
Judaico
Libro 7.
cap. 12.

2. Minek-előtte a' *Romai Sci-
pio* el-törlőtre volna *Cartago Va-
rosát Africában*, az irattatik felőle,
hogy a város kö-falain éjjel tűz lá-
tattatott égni, (m) a' melly kétség
kívül *Cartago Vároffának* jövőendő
romlásának vala meg-előző jege.

m Tertul.
ad Scapu-
lam cap.

3.

3. vii-

3. Midőn *Constantinápolyt* a *Pogány Török* meg-fallotta volna, az irattarik feldőle, hogy egy éjjel nagy *Fenyefféglátást* látott az ég felé fel-emelkedni az előtt negyed nappal, minek-előtte a *Város Török* kezében élnék, melly a *Város* meg-vétetése előtt való nap, távúl a *Vároستól* el-enyészett. Mellyet látván a *Pogány Török*, ki annak-előtte már kétségben esvén, hogy a *vároست* meg nem veheti, s csak oda-is akarja vala hagyni, új-jobban bivet viben, és azon *Fenyefféglátást* jó *Fegyűl* magyarázván a maga rekerül, (a' mint ugy-is vólt,) azon éjjel meg-ostromollya a *vároست*, és meg-is vésti, (n) Ez a *szokatlan Fenyeffég*, jóllehet a *Törököknek* kívánsága berint jó dolgot mutató *Jegy* vólt; de azért a *Kc-*

n Georg.
Phranse
lib. 3. hi-
stor. cap.
3. Besold
in Histor.
Constan-
tinopoli-
tano Tur-
eica, ad
Añ. 1445
§ 9. pag.
577.

Kerekyének rekerül a *Csabári* fenyves béknek a *Pogány* kezében való bomorú esése jelentette.

(2) *Másodszor*; A *Föld-indulások*-is a *Fegyec* és *Cudác* között bámlattatnak közönségesen mid az *Historicusoktól*, s mind a *Szent Irás* magyarázó *Doctoroktól*; sőt magától is Idvőzítőktől, Matth. 24. v. 8. Marc. 13. v. 8. Luc. 21. v. 11. A' mellyek Isten akaratyából l-bnek mind az *Ecclesiában*, s' mind a *Politiában* bomorú fel-háborodásoknak, és egész *Városoknak*, *Reppublicáknak*, s' *Arstágnak* jövőendő pusztulásinak, és el-romlásinak jegei, és idején meg-izenői (o.) jóllehet ugyan hogy a nagy *Föld-indulás*ok magokban az ő munkájokra nézve, Istennek kemény ítéleti, és csapási; de a-
C zért

o Polan
syntagma
Theol li.
bro 3. c.
21. p. m.
300. Lit.
A.

Matth. 24.
v. 8:

Nah.
v. 8.

Psal. 18.
v. 8.

zért egybör s' mind más követke-
zendő nagyobb gonoboknak, és
Istennek kemény ítéletinek is e-
löl-járó bizonyos jelenlégi, mel-
lyet nyilván jelent Idvőzítőnk,
állatván felőlők, hogy ezek csak
kezdeti a nyomoruságoknak. Ezent
erősíti a nyilván való meg-tapab-
talás, és a' minden-időbeli *Histo-*
ria; sőt a' Szent Írás-is: *Az ő ha-*
ragja előtt ki állhat-meg: azt kérdi
Nahum Profeta, és kicsoda állhat-
tya-meg az ő haragjánac bústúlását?
Ezt pedig a' *Föld-indulásról* ből-
ván az *5. dik versben*, kérdi; mint-
ha mondaná, hogy soha lenki né.
David-is azt énekli a' Soltárban,
hogy *meg-mozdult és meg-restketett*
a föld, és az hegyeknek fundamento-
mi meg-mozdultanak, és meg-restket-
tenek, mivel ő (az Isten) meg-hara-
gudt.

Az honnan nyilván meg-tetbik,
hogy a *Föld-indulásoc* leg-gyakor-
tabb *Csuda* voltanak, s' még pe-
dig, (a' mi kivált-képpen az én
czéломra tarrozik) olyanok, a'
mellyek vagy edgyütt járók az ű-
stökös Csillagockal, vagy utól
nyomban követik azokat.

(3) *Harmadstör*; A' természetbē
néha lenni szokott némelly *Fogyat-*
kozásos Csudák-is, hogy valami jó-
vendőt mutató, ritka, és csuda
dolgok közzé bāmláltattassanak,
majd közönlegetes értelem a' Tú-
dóloknak minden rendei között.
A' mellyek *köszben-vetetlenül* Istē
akarattýából lesnek a' természet-
ben, ugy-mint az ő e' földi embe-
rek ellen való nagy haragjának
jelei, (β.) Illyen természetben
lévő *fogyatkozásos Csuda történet*

p. Danæus
Christian
Physico
Part. 1.
Cap. 6.

q Joseph.
de Bello
Judaico,
Libro 7
Cap. 12.

Joan 1.
v. 29.

egykor a' Jeruzálemi Templom-
ban, midőn egy Aldozatra vitet-
tetett *Jeshen* az Oltár előtt *Báranyt*
ellett, (9) a' melly (két leg nélkül)
azt jelentette, hogy a' *Bárany*, kic
a' *Keresztelő János* újjal mutata,
immár nem mebbe volna, kinek
el-jövele után meg-fognak bün-
ni a' barmockal való áldozatok a'
Jeruzálemi Templomban. An-
nak-okáért, ha ez *Sárom rendbéli*
szokatlan dolgoc a' természetben,
ugy-mint; (1.) a' *csudálatos*, és
szokatlan Fenyesség, (2.) a' *Föld-in-*
dúlások, (3.) a' természetben lévő
csudás Fogvatkozásoc, *szokatlan*
nagy dolgoknak, és *változások-*
nak elő-járó jelenségi, és *jegyei*,
mint eddig meg-értettük; bizony
hát az *üstökös Csillagok-is* bintén
ugy, (ha nem inkább) valamikor

az

az Egen fel-tetbenek, leg-gyak-
rabb, sőt mindēkor *jövendő nagy*
nyomoruságoknak, *Országos Stormok*
változásoknak, és *Stormok gonoszok-*
nak jelenségi.

IV-dik Okát véve az Istennek 4. Ok
a' természetben lévő más egyéb
szokásos, és rend berint való *mún-*
káit; az honnan *argumentando à*
minori ad majus analogice, a' kisebb
dologról vévén erőseget, hogy
azzal a' nagyobbat erősítsük, és
támasszuk; így elmélkedem: Ha
az Istennek más minden egyéb
munkái a' természetben, im ezhá-
rom szóval állnak: (r) *Accipe*, r Juxta
redde, fuge: Vedd-el, add meg, vulgatū
keröld-el; az az: Vedd-el a' jo- Hugonis
téteményt Istentől; add-meg a- de . Vi-
zért ő nékie a' mivel tartozol; ke- store.
röld-el az ő oltorát, és bünteté-
set;

C3

set ; tehát miért nem mondhat-
nánk , hogy az Istennek effele rit-
ka, csudalkozásra méltó és bök at-
lan munkái, (minéműek az űstő-
kös Csillagok, és más egyéb a' le-
vegő-égben , vagy az Egen ter-
meni bökott bökatlan Csudák) az
embereknek, kik a' teremtet-
t-állatokat szemlélvén, abból fel nem
ébrednek, hogy a' Teremtőt tíf-
telnék, sem a' teremtet-állatok-
kal jól nem élnek; miért nem ál-
lathatnánk, mondom, igen kereb-
tyénül és kegyesen ezek felől-is,
hogy hasonló-képpen az Istennek
haragját hirdetik ki, és az követ-
kezendő gonobokat jelentgetik
az Istent nem felő s' nem tífteleő
embereknek? Mert, ugyan-is, i-
gazán mondattatik è Világ à Ter-
mészet Könyvének, mellyben a' te-
rem-

remtő Istennek bölcsességét, ha-
talmát, jóságát, és igazságát ol-
vasluk, és szemléllyük; sőt a' Sz.
Iras-is ebben Kalauzunk lévén,
az ő módgyok szerint a' teremtet-
t-állatok, az Isten igéjének, és az ő
parancsolatryának hirdetői, és az
Istennek, magától az Istentől je-
lentetett bekéde. *Mert à mit az* Rom. 1.
v. 19, 20.
*Isten felől tudnioc kell az emberek-
nek, meg-jelentette az Isten azt né-
kiec, e' világnac alkotványában, és
à teremtet-állatokban, hogy értséc,
és lássác. A' magok útáiban, a'
Szent Irasnak világa nélkül járő
Pogányoknál-is nem hagyta Isten
magát tanu-bíronyság nélkül lenni.* Apost. 14.
v. 17.
*As Egec hirdetic az Istennek dicső-
ségét, és az egymás után következő
napoc bőszeggel prædicállýac az igét,
noba mincsem beszédec, sem igéjec;
mind-*

Psal. 19
v. 1, 2, 3
4, 5. &c.

s Zanchi
Lib. 3. c.
3. de Cœ-
lestib. &
meteoris
im-
pressioni-
bus.

mindazáltal még-is hallattatik az Ő
szavoc; minden földre ki hatott az Ő
zengése; így énekel Dávid a Sól-
tárban. Az Apostol-is a' Termé-
sét Könyvéből vetélkedik a' Po-
gány Bölcsceckel, Csel. 17. v. 23,
24. *Q. segg.* Vgyan azonból fed-
di az Isten-is a' Bálvány-imadó-
kat, Efa. 40. és 44. Ezen Könyv-
ből dicsíri, magasztallja Istent a'
Királyi Profeta-is, Sól. 8. és 104.
Noha ezek természetű munkák,
ugy-mint a' mellyeket minden
nap munkálkodik az Isten: csu-
dálatozó mindazáltal; de kevesen
elmélkednek úgy felőlőc, a' mint kel-
lene elmélkednec, (s.) Az alsó,
és felső világban vagynak jöven-
dő dolgokat mutató Jegyec, a'
mellyekre, Isten hagyta, hogy fi-
gyelmezzünk. A' Csillagok je-
gyűl

gyűl adattattak, hogy legyenec je-
gyei bizonyos időknec, napoknak, és
éjszandóknec. A' levegő égnek
minéműségből való jövendőlést
helybē hagyta Idvőzítőnk, Mat.
16. v. 2, 3. Luc. 12. v. 54, 55. Azok-
kal azért élünk, a' Szent Irás, a'
Gyakor tapasztalás, és a' Bölcs
emberek ítéleti lévén ez-iránt ka-
lauzunk; és minden habonaság
kívül külömbföget tesünk azok-
ból, a' csendes, tiszta idő között,
és a' fél-vebes idő között. Hát
az Őstókós Csillagok felől miért
nem lehetne keresztyénül, és ke-
gyessen azt állatnunk, s' tanita-
nunk, hogy azok jóléset természetű
okoktul lessnec; mindazáltal Isten-
től szoktanac arra rendeltetni, hogy
azok által az Ő ítéleti cleve meg-je-
lentetteffenec, (t.) mellyeket a'
Csillagok bűn-

Gen. 1. v.

14.

t Zanchi
Part. I. de
Operibus
Creat. li.
2. Cap. 2.
de Come.
Prognost
Thesi 1.
pag. 298.

bűnért bocsátandó é világon az emberekre. Mert az Isten effele természetű munkákkal is szokott élni, hogy é világi emberekhez, vagy jó-akarattya, vagy a bűn ellen való haragját jelentse ki azok által. Es így a' négy *Fundamentumokon* is, mint megannyi *Oslopon*, fen áll a' *Tanúság*. Ertsük *Háznait*.

1. *Háznai*.

1. *Háznai* oktat, és tanít. Ugy-é hogy; *Valamennyi Isten az égen* *Ústökös Csillagot* *szerez, és mutat,* *&c. mind annyiszor, &c.* Mit tanulhatunk mi ebből a' mi *háznai*akra, jer lássuk-meg! Tudni-illik: azt, hogy az ilyen *Ústökös Csillagok* felől, minden *szijában* *valóság*, *bolondság*, és *babonaság* kívül ugy elmélkedhetünk, igen keresztyénül, és kegyessen, mint *Istennel* a' természet-
stet-

stetben láttattatni *szokott, szokatlan* *nemnemű munkái felől, melyec, né-* *melly nagy és nehéz nyomoruságoc* *felől tesszék jó eleve birt az embe-* *reknek, (u.)* Mert ugyan-is a' *több Egi Csudák* között, (miné- *műec néha az Egen láttattatni so-* *kott viaskodó fegyveres seregek,* *&c.) az Ústökös Csillagokat azért* *tündöklötteti az Egen Isten, hogy* *a' természetnek* *szokott törvénye* *kívül, valamelly következő* *nagy és bomoru dolgokat jelen-* *tsenek, és az Istennek kivált-kép-* *pen való Gondviseléséből, és i-* *gazgatásából, minek-előtte azok* *meg-lennének, az embereket a-* *zok felől meg-intsék, és az igaz* *Poenitentiára, s' Istéhez való meg-* *térésre fel-ébrebbék, hogy senki* *ne legyen, a' ki magát menthet-* *né,*

u Clariss.
 Gilbert
 Voetius,
 in Exerci
 tat. de
 Prognost
 Cometar.
 Assert. 1.
 pagin. 24.
 cap. 3.

x David
Christian
Mathes.
in Acad.
Giessena,
& Theol.
Professor
Extraord.
in Tract.
Physico-
Astrono-
mico. Hi-
storic. de
Cometis
An. 163.
in Praef-
atione.

né, (x.) Bizonyos dolog-is, hogy mivel az űstőkös Csillagoknak feltevélek igen sokatlan, és ritkán eső, tehát azok minden bizonyos *bizonyos jegzésűec*, úgy-mint Istentől arra rendeltetett *jegyzec*, hogy az ő Felsege, emberek bűnei ellen való haragját jó idején meg-izennyék; mellyek mind az által kivált-képpen való módon, a nyomoruságoknak minémű nemeit jelentsék, kik ellen, s' mikorra, &c. csak egyedül Isten tudója; de az emberek közöttűl s' kinek meg nem jelentettetett. Világ kezdetitől fogva meg-jegyez-tettetett, s' minden időben meg-tapasztaltattott, és nem-is meg-utálásra való dolog, hogy az űstőkös Csillagoknak fel-tevélek után, nem sok idő múlva, minden-kor

kor kemény hadakozások, hábo-ruságok, és más egyéb gonosok támadtanak, (y) de micsoda Or-bágokra, és Tartományokra mu-rassanak nevezet berint, és meg-határozva, minémű nyomorusá-gokat jegyezzenek, senki bizo-nyoson azt meg nem módhattya, míg a' dolognak ki-meneteli arra meg nem tanit, (z.) Annak-oká-ért el kell itt kinek-kinek im é kö-vetkezendő dólgoakat távoztatni:

1. Hogy az űstőkös Csillagok, a minémű *gonosoknak* meg-előző jegyei, azokat nem kell a nyomo-ruságoknak bizonyos nemére ha-tározni, hogy nevezet berint ez, vagy amaz vesedelem, *éhség*, vagy *dög-salál*, *háboruság*, és egyebek effélék jelentettetnének; hanem csak *köszönségesen*, és meg *határo-zatlan*.

y Zanch.
ut supra
pag. 298.
§ Notan-
dū verò.

z Señert⁹
Lib. 2.
Ph. cor
Cap. 2.

de
hel

zatlanul kell azokat jelenteni; mert kivált-képpén való módon, és a következő gonoszoknak nemeit ez-iránt meg-határozva jövedőlni, merő pogányi babonaság, és hasontalan hijában-valóság.

2. Azt-is el kell itt távoztatni, hogy eféle *prognosticációt* nem kell bizonyos Ismélyekre, helyekre, Tartományokra, városokra, az embereknek ilyen vagy amolyan rendre, ház népekre, és Ecclesiákra, kikre eféle bomorú dolgok következendők volnának meg-határozva alkalmaztatni; mert csak egyedül Ilté annak tudója, (az meg-létél és ki-menetél előtt) kikre, hová, és mitso-da helyekre következzenek kivált-képpén való módon azok a bomorú gonoszok, mellyeknek az üstökös Csillagok, Isten rendeléséből, jó ele-

elezé meg-izenő jegyei.]

3. Bizonyos idejeket is az illyé nyomorúságoknak; sem kezdésnek, mikor, sem tartáságonak, és végeknek, meddig lennek, nem kell, s' nem-is lehet meg-határozni; sőt azon igyekezni, hasontahijában-valóság, és babonaság. Csak a' *köszönségességnek* határába kell azért meg-maradnunk ez-iránt, s' úgy kell kivált-képpén való csudálkozással, és forgalmatosra figyelmezőssel az ilyen Egi-jegyeket vizsgálnunk, és szemlél-nünk. Mert ugyan-is Kerebtyén emberhez illendő kegyes dolog, azt meg-ismérni, hogy az illyen üstökös Csillagok az igaz *Poenitentianac* *Prædicatori*, és az Isten haragjának bizonyos mutatói, az Isten rendeléséből. Innen már:

11. *Hassna à Januságnac:* Valóságos magunkban állást, és biveinknek keferű meg-cselet berezhet, (bere-z-is) mi bennünk, ha meg-gondollyuk è mi Hóld fogytára jutott Hazánkna, s' abban bintén el-czódorlott Nemzetünknek siralmas állapotát. Vgy. è, hogy valamennyiszer, s' valamikor *Isten az égen üstökös Csillagot berrez, &c. mind annyiszer, &c.* No azért temető sírod telé közelgető, sőt már koporsód bélin fekűvő életed táján bintén csak haló felbélévő édes Magyar Hazám s' Nemzetem! E' *Januság* ébrebben-felminket-is bűneinknek mély álmából! Nyúllyunk a' magunk kebelében, s' vegyűk noha fris emlékezetben, avagy csak à mi értűnkre, s' mi időnkben látattott

tott üstökös Csillagokat, és ves-sük azokra bomoru gondolkodásinkat, s' nyilván meg-tapasztal-lyuk, hogy azok avagy csak è siralmas *Hasában, Magyar, s' Erdély Országokban*, következő siralmas nagy romlásinknak, mint megannyi elől-járó hir-tévői, s' hadat hirdető követői vóltanak.

1. *Először:* Csak az 1652-ben fel-tetett, s' 1653-ben-is fenylett üstökös Csillagot gondollyuk-meg, (x.) Avagy az által nem jelentgette-è Isten nyilván è mi bűnös Nemzetűnkre, csak kevés idő múlva az után következett harag-ját, és abból bármazott rettenetes ostromit? Bizony vak a' ki ezt e-ben nem vette. Mert hišem ennek az ő *Enyészeti* felé közelgető mostoha *Világnac* el-fajult *Éstvéje*,

D

csak

Georg
Fhela i
me it
hujus Co
in Conci
one in
Temple
Mariano
Danti
habita
postea
typis An.
1653. e-
dita.

csak hamar az után harmadik, és negyedik ebtendő fordulásában, minden felé é *síralmas Hasában*, a' sűrű zenebonaknak, Haza közönséges békelességét bontogató, s' annak romlását bőven termő veszedelmes magvait kezde sűrűn hintegetni. Midőn az 1657-dik, 1658-dik, &c. nekünk igen bomorú ebtendőkben, magunkal kereset-fel Isten nagy vigan síralmas romlásinknak útait, ókve-gyűjtven Nemzetünknek binét, s' *Lenygel Országban* mint-egy mébár-békre úgy voná őket; kiknek ott egy jó részét tűzzel, vassal megemészté, más leg-nagyobb, és bépőbb részét a' *kegyetlen Pogány Tár* úgy hajtá-el mint a' csordát a' meg-síráthatatlan keserves rabságra. Csak hamar megint úgy a

azon

azon dühödt Pogányság, a' *Nap-keleti másic Oroszlánnac* erejével, *Töröckel* s' több lok gyűlevéb né-peckel, úgy rohana reánk mint a sűrű zápor, s' annál-is inkább *prædát* vete Nemzetünkben. Veneinket le-vágák, csecs-bópóinkat fegyverre bányák, bűzeinket, és abonyi állatinkat rútúl megfertezteték: nevedékeny édes gyermekeinket, iffiú népeinket, és erős férfainkal edgyütt porázra fűzvén, vitték-el a' keserves, és hóltig-való rabságra. Edes lakó helyeinket, *Városinkat*, *Faluinkat*, *Iszép házainkat* tűzzel meg-égették, és a' béllel fűjtatták-el. Véressek voltak, (s' ma-is azok) sok helyeken a' kö-falak, s' piros vólt a' föld a' mi édes Nemzetünknek fegyver miatt ki-omlott véréből:

D 2

az

Anno 1660-ben,
és 1661-ben.

az égi madarak, és a vadak, sőt az ebek is meg-hizakodtak, s' ugyā meg-dúhóflódtanak, a fegyverrel le-vágattattaknak holt testeken. Oda lőnek a főrnnyü romlásinkba tőlünk, a mi siralmas érésünkre lok lép Vég-Házaink, Kárán-Sebes, Lugas, Boros-Fenő, Várad, St. Józ, és többek, mellyekkel Orbágunknak nagy része-is el-foglaltattaték, és a Pogány Törőc igája alá vetetteték, s' csak a galléra-is alig akadt, (sőt nem-is) immár kezünk között régi Magyar Birodalmunknak, annyira meg ronta ekkor az igaz ítéletű Isten bennünket. Mind ezeckel-is pedig a Jehovának ellenünk ki-buzott sáblája nem nyugovék meg; sem az ő felgerjedt haragja nem távozzék el mőtőlünk, hanem még-is fel-buzva

lévén

Jer. 47.
v. 7.

Esa. 5. v.
29.

lévén az ő verő keze mi ellenünk, csak hamar ílmét sáblót emele ő v. 16. Felsége, ugyan azon távul, s' közel való Pogány népcc kösött, s' nagy hamar megint el-hivá őket ellenünk; a kik sűrűséggel ujjokban reánk rohanván, nagy rabláso- Añ. 1664 kat, lok égetéseket, és bertelen pusztításokat tőnek édes Nemzetünkben, a mikor ílmét el-vévék tőlünk erővel, fegyverrel, a nélkül is eléggé meg-rongyollott Orbágunknak egynéhány erős Báltyáit; Ersek-uyvárat, Nográdöt, Sze-csent, s' több erős Vég-bászainkat, s' azokkal edgyütt mind akkoráig kezünk között meg-maradott édes Házánknac egy nagy darab jó részt megint maga Birodalma alá hódoltatta a terméket berint való Pogányság. Illy, és ennyi siralmas

D 3

ralmas romlásinknak lőn jó idején
hirt adó, s' háboruságot hirdető
követe, az 1652-dik éftendőbéli
ústókös Csillag!

2. *Másodszor*: Ezek után még
továb való *Ostorival*-is fenegetni
akarván Isten bennünket; 1664-
ben-is, ellenünk gerjedező harag-
jából bármazó csapásnak *mutató*
Jegyet adá-előnkben ő Fellege,
hasonló ústókös Csillagot támadt-
ván az éftendőnek vége felé, melly
a következő 1665-ben is tündök-
lott. Csak hamar más-is ugyan
ezen éftendőben támadott, a ne-
gyedik Hólnapban; mellyeknek
edgyike *Nafkeletre*, másika *Déire*
fénylett. El-halgatom micsoda
somorú változásoknak löttének-
legyen, e két egy más után hamar
fel-tetűő ústókös Csillagok, más
Ke-

Kerekyén Tartományokbá; *Len-
gyel Országban*, s' egyébütt-is, jó
eleve meg-mutató jegyei. Csak
é mi gyámban borult siralmas *Ma-
gyar Hazánk*nak somoru sorsát
emlitem. No azért ugyan józa-
non elmélkedgyünk felőlők, mi-
nemű nagy somoru változások-
nak löttének-legyen *Magyar Or-
szágban* ez ústókös Csillagok bi-
zonyos *mutató Jegyei*? Avagy
nem ezeknek a' siralmas nagy
romlásinknak-é, a mellyek alatt é
XII. s' XIII. éftendők forgá-
sában, 1670-től fogva keservefen
nyög temető sírja felé közelgető,
s' el-rongyolódott édes Nemze-
tünk? Bizony mind ezeket je-
lentgette Isten azok által, a mint
molt már a somorú ki-menetel
bizonyította, ha magát észre tudta
D 4 volna

Am. 1670
71, 72. &c
séquent.
Ez időbe
mért a Tö-
rök Csá-
zár Lena-
gyel Or-
szágban
öt száz e-
zer Tö-
rökkel és
Tatár al-
s' meg-is
hódolta-
ta.
A' Gallia
Király-is
ez idő
tájban
kezdeti a
Római
Császár
ellen ha-
dakozni,
s' ma-
s ha-
dako-
zik.

vólna venni testi bátorságban bé-
merült Nemzetünk, és idején va-
ló *Poenitentia-törtéssel* az ő Istenét
meg-előzte vólna. S' hát már to-
vább reménylhetünk-e jobb idő-
ket? Adná bár a nagy kegyelmű
Isten, hogy érhetnénk már vala-
ha, sok siralmas romlásink után
ol'yakat! De tartok attól, (s' ad-
gya Isten hogy ne profetáallyak!)
hogy Idvőzítőnk Savai berint,
még *mind ezek is*, az eckédig raj-
tunk elert sok siralmas romlások,
pusztulások, vér-ontó hadakozá-
tok, háboruságok, éhség, dög-
halál, &c. *csak kezdetei ne lettenec*
legyen, mind ezeknél sokkal ne-
hezebb, reánk következhető
nyomoruságoknak. Mert mind
ezeckel az Istennek rajta forgó
sok *Ostorival is* nem meg jobbúlt,
ha-

Matth. 24.
v. 8.

hanem az Istentől inkább el-fa-
júlt, és a bűnben inkább meg-ke-
ményedett é maradék vajutt Ma-
gyar Nemzet. Gondollyátok-e,
hogy ez az 1680-dik estendőbéli
rettenetes nagy űstökös Csillag
csak semmiben múlték-el; és,
hogy az nem fenegetőző újjalótt
vólna Istennek, é mi bűnös Nem-
zetünk ellen kivált-képpen? In-
gyen csak elméjében sem tűnyék
az senkinek, s' ne felejtse könnyen
el ezt az űstökös Csillagot. Mert
Világ kezdetitől fogva *minden i-*
dőkben nyilván való tapasztalásból
meg-tanult dolog, hogy az űstökös
Csillagok mindenkor *semora ki-*
meneteleknek vóltanak elől-járó
jelenlegi, (a.) Azt olvasom egy
rég *Tudos Ember* irásában az űstö-
kös Csillagok felől, (b.) hogy *sa-*

a Jacobus
Milichius
Medicus
& Profes.
Mathese-
os Witte-
berg. in
Coment.
ad P. inii
Libr. 8.
Añ. 1573
Cap. 25.
b Zanche
Part. 1. de

Operib' *azok Nap enyészetre támadnac, és*
 Creat. li: *onnan az ő mozgásac Nap nyugat*
 3. Cap. 1. *felé lejend; tehát az ő ilyen moz-*
 Num. 3. *gásokkal azt jelentic, hogy azokban a*
 de Comet *tartományokban, és Országokban,*
 Prognost *(mellynek Horizonnyokban tel-*
 pag. 296. *tesbenek) kívül való ellenség fog-*
 refert ex *be-ütni. Noha én, a mi az én ré-*
 LibroCē *bemet illeti, az üstökös Csillagok-*
 tum Pro *nak nagyságokból, sínekből, fenyef-*
 nunciat. *segekből, tartóságokból, támadások-*
 Ptolomai *ból, amonnan erre, vagy ama' felé*
 pronunci *való mozgásokból, azoknac izz, vagy*
 ato post *amugy állásokból, &c. való pro-*
 remo. Cl. *gnosticationac alája nem írok; (jól-*
 Gisbert' *lehet másként babados mind eze-*
 Voetius *ket az üstökös Csillagokban vis-*
 eundem *gálni, és észre-venni, (c.) De a-*
 Librum *zért ha meg-vallyuk az igazat,*
 intitulat; *nyilván úgy tapasztallyuk, hogy*
 Centiloq. *az 1680-dik éftendőbéli nagy ü-*
 Ptolomai *stökös*
 Exerc. de *stökös*
 Prognost *stökös*
 Cometar. *stökös*
 Capit. 3. *stökös*
 pag. 44. *stökös*

e Cl. Vo
 etius loc.
 modo ci-
 tato Cap.
 3. pag. 25
 aphor. 4.

stökös Csillag Nap nyugat felől tá-
 madott, és fellyebb fellyebb jö-
 vén, Nap kelet felé volt annak
 mozgála. S' mi követé? Am bé-
 rohana ár-viz módon a kívül való
 Pogány Nemzet Országunkban,
 Nemzetünknek a Német Nemzet
 ellen való segítségére ugyan, úgy
 tettik; de bizony sok Kerebtyén-
 nek siralmára fordult annak legiti-
 sége; sok édes Atyák, s' Anyák
 sirattyák (el-hittém) e' mái na-
 pon. Meg-vévé ugyan Cassát, s'
 még most egybér kezünknel meg-
 hagyja, Isten csudálatos igazgató-
 sábol; de ha reá gondot nem vi-
 selünk, és máloddor talál segítség-
 re jöni, felek rajta, (s' adgya-is I-
 sten!) hogy úgy ne járjunk véle,
 mint ez előtt mint-egy ház negy-
 ven éftendőckel Budával járanak
 régi

régi Eleink. Földig le-rontá mostan é kis darab Magyar Országac két jó, s' erős Vég-sárait, Onadot, s' Füleket. Vallyon miért? Tudgya a Török mit csinál! Adgya a nagy kegyelmű UR Isten, hogy úgy ne járjon begény Nemzetűnc a Török segítséggel, mint a' ki meg-menekedik az Oroblántul, az után Medve találkozik reája, mint az Isten mondgya, Amos. 5. v. 14.. Hát a' mostan folyó 1682-dik évtendőben fel-tetbett üstökös Csillag felől mit gődollyunk, a' melly, úgy tetbik, mint egy rész berint Nap nyugatrol, s' rész berint Észak felől támadni, és Dél felé volt mozgása? Adná bár a' kegyelmes UR Isten minékünk ezt az üstökös Csillagot, és az egész Kereszténységnek jó jelül! hogy a' Nap

a Nap nyugati és Északi minden Keresztén Nemzetiségeknek lenne egy szívec, egy értelmec, egy indulattyoc, egy akarattyoc; s' úgy menének ama' maga erejében fel-fuvalkodott, és népének sokságábá kevélykedő, s' magát Isten bőbuságára Győzhetetlenec tituláló Dél kevély Országannac, az egész világon levő Kereszténység közönséges és terméket berint való nagy Ellenességének erejét meg-rontani! De valóban tartok attól, hogy minékünk, a' nélkül-is eléggé el-czondorlott, és el-rongyolódott Magyaroknac, ezzel az én jó és idvősleges kívánságommal ellenkező ki-menetelű ne legyē a' dolog; úgy hogy noha bívunk bakadva ohajtyuk, és várjuk a' békességet, (mellyet hogy Isten megadgyó

Jerem. 34.
v. 17.

adgyon, én is bívem berint kívá-
nom, s' kérem ő Szent Felsé-
gét hogy adgya-meg!) de tartok,
mondom, hogy még mind ezek-
nél-is sokkal kegyesebb csapás,
és *Sétjerte Sullyossabó Ostor* ne kö-
vetkezzenek Istennek reánk: Mert
nincsen az életnek meg-jobbulá-
sa, nincsen az Istenhez való igaz
meg-térés Nemzetünkbe, a melly
alatt remélhetnénk, hogy Isten
meg-adgya régtől fogva bívünk
babadásával ohajtott lelki testi bé-
kelegünket. Es jóllehet tűzben
vetette Isten ez igen el-pusztult
Nemzetnek bűnös maradékát, de
még-is nem akarja meg-ésmélni
magát, hogy bűneit meg siratná,
és az Istenhez meg-térne; hanem
még inkább meg-keményedett a
bűnben, s' naponkint Isten ellen
való

való gonoszlágit sokasította. Mi-
nek-okaért bizony méltán úgy i-
téltetünk mi, é mi bűnben meg-
áltkodott Nemzetünkre nézve,
mind az 1680-dik évtendőbéli, s'
mind a mostan folyó 1682-t en fel-
tetett Üstökös Csillagok felől,
hogy Isten azokat a több Nemze-
tek között, é mi Föld fogytára ju-
tott *Magyar Nemzetünknek*, az ek-
kédig rajta forgott siralmas álla-
patoknak *Sétjerte* rajta követke-
zendő kegyesebb nyomorusá-
goknak és *ostorozásoknak* bizonyos
jegyeül függéstette legyen fel az
Egre; hogy venné ebbé magát,
és ellene meg-haragudt Istenét, ő
Felségéhez idején való meg-térése-
vel előzné-meg. A' melly et hogy
ha még-is nem cselekszik é bűnös
Nézettség; kétség nélkül el-hozza
Isté

Isté reája mind azokat a *Sétjérek*
meg-őregbült rettenetes csapásokat,
 a mellyekkel beűnket ez üstökös
 Csillagok által meg-fenegetett.
 Mert az ilyen Nép, Nemzetség
 elen, a melly az Istennek ő rajta
 lévő sok oltori alatt is meg nem
 jobbúl, hanem még inkább meg-
 keményedik, rettenetes *Sententá-*
ja vagyon Istennek ki-mondva,
Moyse 111. Könyv. 26. Rést. v.
15-39. Olvasd-meg!

Immár következnek a *Feddő-*
ső, és Csáfolo, és az idvősleges
Poenitentiára Intő, s' az Istenhez
 való igaz *Meg-térésre* ébredgető
Hesznoc, az arra való út mutatással
 edgyütt, tudni-illik: Miképpen
 kellene Istennek, még ez után-is
 reánk következhető *rettenetes o-*
ltorit, és büntetésit magunkról el-
 hárí-

hárítanunk. De mivel mostan-is
 fel-tört Czélomnál hoßabbatka
 lók a Tanításban, ezeket a kö-
 vetkezendő alkalmatoßlagra
 hallastom. Ezekről
 meg-emlekez-
 zetek.

A M E N.



E

II.

II. PRÆDICATIO.

Joel. 2. v. 30, 31.

Csudákat télzek az égben,
és a földön, vért, és tüzet, és
köd oszlopokat. A' Nap letét-
séggé válik, és a Hóld vérré,
minekelőtte el-jőne a Jehová-
nak nagy és rettenetes napja.

Enek-előtte való alkalma-
tossággal meg-világosít-
ván a' Szent Írás Lecz-
két, a' mennyire búkfejes volt, il-
lyen *Tanuságot* terjesztettem vala-
ebből előtökben:

Valamennyiser, s' valamikor J-
sten az Egen, a több Csudác között,
üstökös Csillagot szerez, és mutat

as

az embereknek, mind annyisor, s'
mindenkor, mind az Ecclesiában, s'
mind a Polgári Társaságban, és az
Országokban, a népnek bűneiért, kö-
vetkezendő nagy nyomoruságoc, és
siralmas változásoc felől tudósítja
és inti-meg őket az által, s' azokat
jelenti-meg jó idején nekik.

Ezt a' *Tanuságot*, mind a' Szent
Írásbeli bizonyságocokkal, hogy így
legyen, meg-erősítettem; s' mind
pedig, miért legyen így, bizonyos
Fundamentumokból meg-mutogat-
tam. Két Hasznát terjesztettem va-
la előtökben, mellyeknek edgyike
vált a' mi *Tanítattatásunc*, hogy
tudni illik, micsoda ítéletben le-
gyünk az üstökös Csillagok felől,
mikor történnek hogy azokat lát-
suk az Egen tündöklelni. Másik
Haszna volt a' mi hathatós Fel-éb-

E 2

resztet-

rejtettetésűnc, mellyeket bőve-
gelen előtökben adtam. Most
már következik:

g. Házna

III. *Harmadik Házna*, melly az
űstőkös Csillagok felől ellenkező
értelemben levő embereket szá-
jollja, kik midőn azokat látták,
meg-utálván, csak semminek tar-
tyák, mint valami testi bátorság-
ban bé-merült *Epicureus* embe-
rek; Illyenek azok:

1. *Először*: A' kik azt vitat-
tyák, hogy azokat látván, sem-
mit nem kell félni, nem kell meg-
ijedni, &c. mint-ha az illyen
űstőkös Csillagok, Isten rendelé-
séből valamelly következő nagy
gonosoknak volnának mutató je-
gyei; holott olly távol vagyon,
hogy a' Szent Irás az illyen idvős-
séges felelmet ki-irtaná, s' ki-bag-
gatná

gatná az embereknek bivekből,
hogy inkább ellenben azt *com-
mendállyá*, dicsiri, és javallja e-
gyedül, ugy-mint a' bívnek a' bün-
re vetemedéstől való hatalmas ő-
rizőjér, *Solt. 2. v. 11. Préd. 12. v. 14 Phil. 2. v. 12. I Pet. 1. v. 13.* A'
melly *idvösséges és fiúi felelem* lé-
vén, mindenkor az Istenhez való
igaz meg-téréssel, az ő Tiszteleti-
vel, az ő benne való bizodalom-
mal, és gyönyörködéssel, az ő
benné való hittel, és reméniséggel,
és az ő hozzá való szeretetünkkel
vagy on őve kötöttetve. Ez az
idvösséges és fiúi felelem, ugy va-
gyon hogy egyenesen és első-ké-
ppen az Istenben határozódik; de
az-után és következős szerint más
egyéb rettentő ijesztésekre-is vitet-
tetik, minéműek az űstőkös Csil-
lagok-

Luc. 21.
v. 12.

E ;

lagok-

lagok-is; ez pedig az *Istenért*, az *Istenben*, az *Istentől*, és az *Istenre* leben, a² ki, valamint a² mi *Iseret-
tünknek* leg-kivált=képpen va-
lőbb és utolsó Czéllya; ugy a mi
felelmünknek, és rettegésünknek-is
fő és utolsó határanak kell lenni,
(d.) Csak egyedül az Istent félik
az igazak, ugy-mint meg-em-stö-
tűset, (e) kinek kezeiben esni rette-
netes dolog-is; (f) mindazonál-
tal ugy-is félik őtet, mint ő néki-
ek igen jó és ő vélek jól tévő édes
Attyokat: félnék a² büntül-is,
ugy-mint csupán csak gonosztól,
s² leg-ocsmányabb rutságtól:
félnék az Isten haragjától-is, és
annak minden munkáitól, és Isté-
nek abból kármazó ítéletétől, tud-
ni illik é jelen-való életnek külső
gonosaitól, mellyek ő magokba

ter-

terhelek, bómorúk, és rettenete-
sek. Végezetre az Isten ítéletinek
jegyeitől, és mutató jelenségétől-
is félnek, a² mennyiben azok által
nyilván jelentettetik, hogy a²
Jehova kezében pohár van, és
zavaros bor, mellyet abból ki-tölt,
kinek a² seprejét is meg-isszák, és u-
gyan ki-isszák é földnek minden-
stenteleni. Hogy ezeket az üstö-
kös Csillagokra, s² azoknak fel-
tetésére bájjam, azt mondom,
hogy félnek az Istent felő kegyes
emberek ettől az *Egi jegytől*, ugy-
mint Istennek valamelly követke-
ző nagy gonosok felől való hir-
tévő követétől, és fenngetőző új-
jától; félnek azoktól a² gonosok-
tól, mellyekkel Isten az ilyen Je-
gyec által őket feneger, ugy-mint
Istennek kemény ítéleteitől; fél-

E 4

nek

Psal. 76
v. 9.

Esa. 8. 13.

d Cl. Vo.
etius in
Exercitat
de Prog-
noſtis
Cometar.
Capit. 4.
pag. 47.e Heb. 12
v. 29.f Heb. 10.
v. 31.

nec a' bűnöktől, ugy-mint az Isten
 ítéleteinek, és azokat mutogató il-
 lyen jegyeknek érdemlő okaitul:
 felnecc az Istenből, ugy-mint mind
 ezeknek Fő szerző Okaitul: felic
 magokat, és a' magokéit: feltic az i-
 gaságát, és az Isten Anyaszentegy-
 ságát, jól tudván hogy az ítélet az
 Isten Ságán bökött el-kezdődni:
 feltic édes Hasájokat, és a' világot
 a' jövődő, és fenegetőző rettene-
 res csapáloktul; sőt végezetre
 feltic még az istenteleneket-is, kik-
 nek bűnőc mint Sodománac megso-
 kasultanac, kik az ő Álttyóknac mér-
 tékjekét be-töltöttéc, a' kikre ne-
 minéműkegyes magok el-hitetés-
 sel köbönic annak a' poszárnac ré-
 bét; melly a' Jchova kezében va-
 gyon. Es így értyűk ezekből, mit
 és mint kellyen mi nekünk itél-
 nünk

1 Petr. 4.
 v. 17.

Genes. 18.
 v. 20.

Matt. 23.
 v. 32.

nünk az ústókös Csillagoknak fel-
 tevéseckor való felelem felől.

De a' kik egy csepnére meg né-
 rettenő bivel akarják effele Egi je-
 gyeket bemlélni, azok hátokat ve-
 tik Istennek, a' Jeremiás Profetá-
 nál imez Savaihoz: A' Pogányok.
 nac útát ugy-mond ne tanuljátoc,
 és az Egi Jegyekből ne fellyetec.
 B. Nem tiltya itt az Isten, hogy
 fellyességgel, és a' bűnek minden
 meg-dobbanása, és ijedsége nél-
 kül semmit ne fellyűnc, midőn az
 illyen Egi jegyeket bemléllyük;
 hanem csak meg-határozza a' fe-
 lelmet, és abban modot sab, hogy
 tudni-illik, ne fellyűnc asoktul ugy
 mint a' Pogányoc bökta volt felni;
 kik az Egi jegyeknec, Napnak,
 Hóldnak, Csillagoknak istenitib-
 teletet és hatalmat tulajdonor-
 tanak,

Ellenvet.
 Jerem. 10.
 v. 3.

tanak, és *azoktól* az Isten beféde és ígéreti ellen *feltenec*, akarván inkább az Egi jegyek által való fenegetésre kétségben esni, mint sem az Isten ígéretire hívőkben bizodalmaskodni, melly dolog annyit ér, mint az Egi jegyeket inkább tisztelni, mint az Istét. Bezzeg így nem kell az Egi jegyeiktől félni; de azért midőn a' bokatlan és rend kívül való Egi Csudák, (minéműek az űstőkös Csillagok-is,) ugyan azon gonobokat jelentgetik, s' azokkal feneget Isten ezek által bennünket, mellyeket az ő ígében is ki-hirdet, bizony akkor az Egi jegyekre, azokat szemlélvén, úgy megrettenünk, hogy az Isten haragjától féllünk, és meg-térjünk, nem csak el-benvedhető, hanem ugyan

ugyá kegyes és istenes dolog-is. A' minémű *felelem* nem hogy itt a' *Feremiásnál*, vagy máltt is a' Szent Írásban tilalmaztattnék Istentől; de inkább ellenben ugyan ezen 18-dik *Részben* parancsoltattatik, *Ű. 6, 7.* Mellynek alkalmaztatlagar, és okát is fel-jegyezi a' *feremiás Proféta*, s' azt jelenti, hogy a' nem egyéb itt, hanem az Istennek mind bokatlan, s' mind bokálos, csudálkozásra méltó munkái, *Ű. 10, 17.* Ha azért ezek *felmetöntenek* a' mi biveinkben, és minket az isteni *felelemre* felindittanak; miért nem bintén úgy az Egi jegyek-is, mellyek közzül valók az űstőkös Csillagok,) ki-
ket nyilván *rettentő ijesztéseknek*, Luc. 21. Ű. 11.
vagy *Feleknek* mond lovózik. A' mellyekre úgy mint valamelly bomo-

Bomoru gonoszoknak elől-járó jegyeire figyelmezni szintén úgy babados, mint a terméket berint való, és házi gondviselést néző dolgokban, az Eg tíftraságának, vagy beles vóltának jegyeire, *Matt. 16. v. 2. Luc. 12. v. 54.* Nyilván való dolog hát mind ezekből, hogy az űstökös Csillagoknak, s'egyeb Egen, vagy földön meg-eshető Csudáknak jövőendő gonoszt jelétésekből való *filii és kegyes felelem* nem tilalmaztattik itt; hanem az olyan babonás, bálványozó, és ördögi jövőendölésből fármazó *felelemről* tiltja Isten a' népet, mellyel a' *Pogányoc*, a' hejában való, vagy pedig az ördögtről, az ő mesterlegével csináltattatott Egi jegyeiről felnevek.

2. *Másodszor*: Azok is ezen ková-

vásból való, a' kik Istennek effele fenegetőző jegyeire, magok-is semmire nem akarnak meg-rettenni, s' másokkal-is azokat csak semminek ítéltetik, azt vitatván, hogy effele Egi jegyek, űstökös Csillagok *semmit nem jelentenec*, és így semmiképpen, avagy csak igen *köszönsegesen*, és meg-bátározatlanul-is nem lehet, s' nem kell, azokat látván, a' következő, és a' mint lehető, úgy el-is mulható gonoszokat jó cleve azokból meg-jövődölni. Melly értelemnek semmiféle nyilván ki-tetűik, hogy-ha azokat a' *fundamentum* nélkül néhány *Fundamentumokat* meg-rázogattyuk, a' mellyekhez ez-iránt az ilyen igen bátorzkodó s' másokat-is az Isten harágjából fármazni szokott csapások ellen báror-

bátorkodtató emberek támaszkodnak. Látluk rendel azokat.

ic argu-
mentatur
in quidā
S. Theol
doctōr,
x Andr.
Judithio
in suo de
omētiā
dicio,
ag. 55.
67.

I. Első Fundamentomoc ez: Csak valami kicsinyt-is bizonyosít, és nyilvánvalót, az Őstökös Csillagoc felől alig lehet kapni, és tudni, egyebet a vélekedésnél, gyanakodásnál; hogy-hogy lehet hát az igen igen bizonytalan jövőendő dolgokat azokból meg-látni, s' meg jövőendőlni?

R. 1. Ez Fundamentomnac fundamentomatlansága im è következő két Fundamentomokból rejtik-meg: (1.) Mert a Szent Írásban-is, kivált-képpen a Szent János Mennyei látásiban, sok dolgok vagynak olyanok, mellyek felől különböző ítéletben vagynak sok tudos emberek, minéműek: A Szent Városnac negyven két hónapig tartó tapododája felől való Pro-

Profetia, (g.) és ama' két tanu-bizonyosságoknak, (kik felől való vélekedés nem egy, sem kettő,) profetálásoknac ideje, úgy-mint az ezer kétfélszáz hatvan napoc. (Ismét, hogy többet el-halgaflak) ilyen ama' ő pohárát az Euphrates folyó vizében ki-öntő hatodik Angyal, (h.) és mielőtt az ő pohárát az égbe ki-öntő hetedik Angyal felől való profetia-is, (2.) Végezetre a Szenteknek a Christussal ezer éstendeig való élése, és uralkodásoc (k) felől való örven-detes profetálás-is ide járul. Csak mi kicsinyt-is bizonyosít, és nyilvánvalót alig lehet kapni, és tudni mind ezek felől, hogy mikorra, s' howá, és micsoda idő tájára Christus V-runk búleitet-senek mellyic, és hányadik éstendejére kellyen ezeknek a titkos látásokban be-toglal-

g Apo. 11.
v. 2-3.

h Apoca.
16. v. 12.
13. 14.

i v. 17. 18

k Cap. 20
v. 4. 5. 8.

tattatott *profetiáknac* kezdeteket, és *végezeteket* határozni. Mert a Szent Írást vizsgáló Bölcs emberek ezeknek *kezdeteknec* és *végezeteknec* meg. határozodott idejek felől különböző vélekedésbé vagynak, (v.) Mindazáltal kicsoda merné tagadni, hogy e^z meg. említettett titkos *Mennyei látásokból* igen Kerebtyénülés kegyelen nem lehetne az Isten híveinek, és azokból álló Anya-*Bentegyházának* nagy lelki vigasztaltatására jövendőlni, mint ama^z *titkos parázna Babylonnac* el. romlását; (m.) mind a *Török Birodalomnac* nyakabakadását; mind pedig az Isten régi kedves *frigyes népénec* a *Sido Nemzetségnec*, az Anya-*Bentegyház* kebelében való bé-jövetelet, és a *Christus* igaz ismértire,

tire, s' Evangeliumt Szent Tüdömánnýára való *köszönséges Megtérését*, melly felől Szent Pál *Apostol*-is nyilván jövendől, *Titoknac* nevezvén azt, (n.) Ehez hasonló legyen az ítélet, az *Ástökös Csillagok* körül való különböző *vélekedés* felől-is. n Rom. 11
v. 25, 26,
27.

(2.) De továbbá a *Fundamentum* következtetlenségének *fundamentomatlansága* meg. tetbik ebből-is: Mert midőn, nem csak a külső világi Bölcsék, és *Philosophusok*, hanem a *Theologusok*-is, leg-nagyobb részént ebben az értelemben vagynak, hogy az *Ástökös Csillagok* mindenkor valamely jövendő nagy nyomoruságoknak *megelőző és mutató Jegyvei*; tehát nem jövendőlík azokból, azokat a nyomoruságokat meg-

F ha-

határozva, hogy ezec vagy ama-
 doc, erre vagy ama' Tartományra;
 ilyen vagy amolyan rendű embe-
 rekre, és vagy ama időkorban le-
 nek; s' eddig vagy emeddig tarta-
 nak: hanem csak köszönsége-
 sen, és meg-határozatlanul bállanak,
 (o) s' úgy külömböztetik meg az
 üstökös Csillagokból, s' egyéb
 bókatián Egi jegyekből, és Csú-
 dakból való prognosticátion, jöven-
 dölést, melly a Szent Irás szerint
 vagyon, az *Astrologiai* babonás jö-
 vendöléstől; amast javalván, est
 pedig általlýában meg-vetvén, és
 kárhoztatván. (p)

R. 2. Östán meg-fordítván è
Fundamentumot, ellenben én-is azt
 mondom, hogy mivel az üstökös
 Csillagoknak nemzódéseiben;
 honnan, s' miből lesznek, és mozgá-
 lok

o Vide

Exercita.

Cometar.

Cl. Gib.

Voerii. c.

3. pag. 15

aphor. 5.

5. Et cap

5. per to-

tum.

Item De-

clamatio

ne Andr.

Libavii

de Come-

ta Anni

1604.

p Zanch.

de Divi-

natione,

pag. 44.

Johan. de

Mey, in

lua Phy-

loogia sa-

cra.

lokban; hogy, s' miképpen mozog-
 nac, némelly dőlgek ollyak for-
 dulnak-elől, a mellyeket toha sen-
 ki még eddig az halandó embe-
 rek között meg nem fejtgethe-
 tet; innen a józanon elmélkedő
 okosság azt fedezeti és hozza-ki,
 hogy azoknak lételekre, és mozgá-
 sokra, az Istennek közben-vetet-
 len munkálkodála és cselekedeti
 járúl, melly bizonyos jelensége
 annak, hogy az üstökös Csilla-
 gok valamelly nagy dőlgeket, és
 az *Ecclesiában*, vagy *Politiában*
 következendő emlékezetes, de
 homoru változásokat jelentenek.
 (g.)

II. *Másodic Fundamentum* ez:
 Mert az üstökös Csillagok nem-is
 jegyec, (azt mondgyák) ha ki u-
 gyan jól meg-gondolva akar hozzá

q Cl. Joh.

Heidegg.

in Disput

de Signis

Coeli § 17

sup. pag.

7. citata.

Idem Vir

Clarif. p.

74. § 86.

*Sollani. Asért semmit sem jelen-
tenec.*

*R. Ha ki ugyan jól meg-gondol-
va akar hozzá Sollani, meg-láttya,
hogy è Fundamentomnac első ága
egyenestlen ellenkezik à Szent I-
rással: Mert hogy az üstökös
Csillagok, az Istenhez való igaz
Meg-térésnec, és Poenitentiának
Prædicátor, és az Isten haragjá-
nak, Isten rendeléséből legyenek
mind az Ecclesiában, s' mind à Po-
litiában rend-kivül való Jegyei;
azt, mind à Szent Irás meg-mu-
tattya, s' mind à józan okosko-
dás, és à minden-időbéli Expe-
rientia, nyilván való meg-tapas-
talás; mind végezetre az egész
világon lévő minden Nemzetsé-
geknek, s' még à Pogányoknak
is, è felől egy-mással való meg-ed-
gye-*

gyezések meg-bizonyították.

*1. A' mi à Szent Írást illeti,
nyilván állattya közönségesen az
Egnek Csillagi felől, hogy azok je-
gyül adattattanak. A' Jegyec pe-
dig néha rend-kivül való, mel-
lyekkel az Isten vagy kegyelmessé-
gét, vagy haragját mutatattya az
embereknek. Melly dolog, mi-
vel à több Csillagok felől igaz, és
ezen dolognak példái à Szent I-
rásban, Idvőzítőnk tanításában,
kivált-képpen, elő-fordulnak,
(r.) miért tagadná hát ugyan a-
zon dologot az üstökös Csillagok
felől akar ki-is, hogy azok-is bin-
tén ugy Jegyec nem volnának az
Egen, mint à több Csillagok.*

*2. A' józanon okoskodo Elme, s'
Okosság-is ugy itél az üstökös Csil-
lagok felől, hogy mivel azok az*

Genes. 1.
v. 14.

r. Luc. 31
v. 11. 25.
Lásd Efa.
13. v. 10.
Ezech. 32.
v. 7.
Joël 2. v.
30, 31.

Istene nek bökattan, és csudás munkái, tehát minden kételkedés kívül valamelly következendő nagy és bomoru ki-meneteleknek előjáró jegyei azok.

3. A minden-időbéli *Experientia* ha meg-gondoljuk, elle-ne-mondhatatlanúl meg-tapaf-pasztallyuk, hogy valamikor üstökös Csillagok tetűttenek-fel, mindenkor bomoru gonosok, Birodalombéli nagy változások, háboruságok, vér-ontó hadakozások, s' több effle bomoru állapotok következtenek azok után, mint è dolognak valóságos igazsága nyilván meg-bizonyosodik az hiteles *Historia Troknac* írálok-ból: (s.)

4. Végezetre, à minden-időbéli, minden Nemzetségeknak, mind

mind a' régi Pogányoknak, s' mind a' Christus idejétől fogván-való Keresztényeknek, ezek között mind *Philosophusoknak*, mind *Historicusoknak*, és *Theologusoknak* egymás között, és egymással békpen meg-edgyező elméjek, és értelmek-is ezen meg-nyugobik, à Szent Irás, és à minden-időbéli *Experientia* után, hogy az üstökös Csillagok mindenkor effle bomoru gonosoknak legyenek előjáró jegyei, a' mint ezt bővlege-len meg-mutattya egy nagy tudós *Theologus* ember: (t.)

De így bollanak: *Hassintén Jegyec volnának-is az üstökös Csillagoc, és valami jövendőtl jelentenénec; de mindasáltal csak természet szerint való, s' természetbéli jegyec volnának, és csak természet szerint*

s Vide si placet Catalogum Cometar. Ludovici Lavateri. Chronol. Alstedii. Lycollen de Prodigis & omentis. Cornelii Gemma de Divinis naturae characteribus.

t Cl. Gisb Voetius in Exerc. de Progn Cometar. C. 5. per totum.

Pag. 76. § 88.

való dolgokra mutatnának; mint az égnek reggeli pirossága jelent sjelet, és ejsőt, az estvéli tiszta időt, Matth. 16. v. 2, 3.

Ex. 1. Bizonyos dolog, (melly ám bátor legyen meg-is engedve,) hogy az űstökös Csillagok természetű dolgok, és természetbéli okoktól lesznek; mindazonáltal Istennek ez ő rend-kivül való, és sokatlan munkáit, nem kell azon rendben helybeztetnünk az ő rend-berint való és mindenkor, sőt minden-napi munkáival, minéműek a Napnak fel-támadása, a vizeknek folyása, s' több ilyenek. Annak-okaért, 2. s'or; semmit nem ellenkezik e kettő egy-másközött; hogy tudni-illik az űstökös Csillagok a természetnek munkái legyenek, s' természetbéli Okok.

koktól származzanak; mindazáltal ugyan azon űstökös Csillagoc, az Jstennek a bűnös Nemzetségec ellen gerjedező haragjának és büntetésinek-is rend kívül való jegyei legyenek. Mert nyilván való dolog, hogy az Isten a másodrendű Okokkal-is † és effele Egi jegyekkel-is sokott élni, az ő itt alatt való dolgok felől való akarattjának ki-nyilatkoztatására, akar az ő jó akarattját és kegyelmességét, akar kemény ítéletit, és bossú-álló haragját szemlélyük. (u.) Annak-okaért nem lehet igaz, hogy az űstökös Csillagoc csak természetberint való, s' természetbéli jegyeek volnának; hanem Isten rendelé-
séből természet felett való jegyei azok sok nyomoruságoknak és bómoru változásoknak, mellyek a

F s

bűn.

† Causa
secundis
etiam uti
solet De-
us, &c.

u Zanchi.
de Operi.
Creatio
Lib. 3. c.
2. pagina.
mihi 17.

bűnért következnek az emberi nemzetségre.

Objection:

Ha pedig kérdi valaki: Holott jelentette meg az Isten, hogy az Űstökös Csillagoc ilyen rend-kivül való jegyec legyenec, s' még pedig Istenakarattya és rendeléseből? R. Cselekedettel, és a dolgoknak ki-meneteleckel. A' ki a' Szent Írást avagy Isten felől való Tudományt, és annak csak első fengéjét meg-tekintette-is, meg-kellott azt tanulni, hogy az Isten akarattya ugy különböztetettik-meg, hogy a' legyen vagy Jo tet-szésnek akarattya, vagy pedig jegyei akarata: Es hogy az Isten Akarattyanak két jegye legyenek: Ed-gyic az Ige, avagy a jelentés, akar rend-ban, akar rend-kivül; má-sic a Cselekedet, avagy a Pé-teljes-sítés

Voluntas
Dei est;
Benefla-
citi & si-
gni.

sítés. Némelly Tudósok őt jegyeit tébik s' adgyák az Isten Akarattyanac, im è vers berint:

Præcipit, & prohibet, † permit-
tit, consulit, implet: † rectius:
promittit

Magyarúl így:

Parancsol, tilalmaz, enged, ígér,
be-tölt.

De én ezekről nem akarok most bőrtáporítani; mivel mind ezek helyessen vitetethetnek a meg-említettett két jegyeire az Isten akarattyanak. Elég az, ha Cselekedettel, és a bizonyos ki-menettel, avagy ugy történnéssel nekem s' néked meg-jelentette Isten hogy è legyen az ő Akarattya, és rendelése, tudni-illik, hogy az Űstökös Csillagok következéő nagy gonoszoknak legyenek rend-kivül való jegyei. Mivel az Isten min-

Ephes. 1.

v. 11

Pfal. 110.

v. 3.

Simile.

mindeneket az ő akarattjának tanácsa
 szerint cselekezzik, az Apostol tani-
 tása szerint: és mindeneket, a mi-
 ket akar, meg-cselekezzik. Azért
 már az Istennek Cselekedetéből
 jól hozom ki, hogy az ő Akarat-
 tyából legyen az a dolog, a mel-
 lyet cselekezzik. Azért mivel az
 űstökös Csillagoknak fel-tetvése-
 ket, eleitől fogva mindenkor bo-
 morú változások követték; nyil-
 van meg-tetjük, hogy azok Isten
 akarattyaiból legyenek efféle gono-
 boknak rend-kívül való jegyei.
 Valamiképpen a jó és tudós Or-
 vos Doctorok a betegeskedő em-
 ber barátának, vagy életre meg-gyo-
 gyulásának jelenlegit helyesen ke-
 resik, és helyheztesik ilyen vagy
 amolyan elől-járó jegyekben, mel-
 lyek felől annak-előtte nyilván-
 való

való tapasztalásból ebbekben-vet-
 ték, hogy azokra, és azok után a'
 betegnek, vagy halála, vagy meg-
 gyógyulása következett, s' é pe-
 dig a mindeneket bölcsen igaz-
 gató Istennek rendeléséből és aka-
 rattyából lőtt, a melyet efféle e-
 elől-járó jegyek által nyilatkoztat-
 ki, s' az Orvos Doctorok-is a sok-
 féle és sok rendbéli forgalmatos
 reá-vigyázásból, és a közönséges
 meg-tapastalásból úgy vették-
 ebbekben: Így a Szent Írás vizsgáló
 Tudós emberek-is a jegyekben, a
 rettentő ijesztésekben, az űstökös
 Csillagoknak csudás és ritka vól-
 tokban, úgy-mint elől-járó dol-
 gokban helyheztesik a következő
 gonoboknak jövendősegeket. I-
 sten pedig már az, a ki azokat az
 elől-járó és következő dolgokat öb-
 ve-

Luc. 21.
v. 11.

ve-köti, s' leg-gyakrabban ösve-
foglaltatni akarja, mellyeket né-
künk sem kell egy-mástól el-vá-
lastanunk. Mert semmi dolog
nem leszen ok nélkül, hanem vala-
melly dolgokat látunc az ő határokra
menni nyilván való dolog, hogy Iste
tanácsából löttene azok. (X.)

x Cassiod.
Libr. 12.
variarum
Epist. 25.

pag. 79.
§ 91.

III. Hármadik Fundamentum
ez: Mett eleitől fogva láttattanc
üstökös Csillagoc sokszor; mind az-
által semmi veszedelem azokat nem
követte. Azért, &c.

R. 1. E' Fundamentomnac fun-
damentomatlansága nyilván meg-
tetfik innen; Mert midőn vala-
melly Ország és Nemzetségre nagy
nyomoruságok jönnek; nem el-
lenkezik, hogy azon egy Nép-
ben, Nemzetségben némelleyek-
nek, vagy a Bombéd Nemzetség-
nek

nek ugyan akkor jól legyen dölga.
Mert valamint a természeti dol-
gokban, avagy a természetbē, ed-
gyik dolog a másiknak el-rontá-
sával lében, †; ugy az emberi
dolgokban is edgyiknek meg-kif-
sebbülése és le-nyomodása, a má-
siknak meg-őregbülése és fel-e-
melkedése. Mindazonáltal akar
némelleyeknek azon egy Népben,
akar a Bombéd Nemzetségeknek,
az illyen nagy gonoboktól való
meg-menekedések, sőt az áldások
is, fontban tétetvén a nehéz és
nagy nyomoruságokkal, nem in-
kább nyomnak többet, mint a Go-
sen földének az Egyiptumi csapá-
soktól való üreslege és meg-me-
nekedése, avagy egy s' két em-
bernek az hajó töréskor a tenger-
ből való ki úsása, vagy egy-né-
hány

† Genera-
tio unius
est corru-
ptio alter-
ius.

hány hazának az egész Város meg-égéskor a tűztől való megmaradások.

R 2. Olly dolgot is tévnek alattomban föl é *Fundamentumban* az üstökös Csillagok felől különböző értelemben lévő, csak némelly és igen kevés emberek, melly az igazzal ellenkezik; Tudni illik, mint ha a Tudós emberek, mind *Theologusoc*, s' mind *Philosophusoc*, sok minden üstökös Csillagokról kőszönségesen állatnák azt, hogy azok mindenkör úgy mondattatnának nagy nyomoruságok előljáro Jegyeinek, hogy ne találkozhatnék s' ne adattathatnék semmi hasonlatlan példá; mellyben igen meg-csalatkoznak. Mert nem csak a *Theologusoc*, hanem a *Philosophusoc*, és *Astronomusoc*, Csillagokat

gokat s' Eg forgásokat vizsgáló Bölcsék-is, [csak némellyike-is ez utolsó rendűeknek, (y)] nem állatták az üstökös Csillagokat olly el mulhatatlan sükségeségű előljáro jegyeknek lenni, hogy azok után sükségesen s' el-mulhatatlanul következzenek a homorú változások, és nyomoruságok. Hanem azok Isten haragjának Jegyei, és fenyegetőző s' jó idején meg-mű Jegye; minémű Jegy a Jónás Profetának prädicállása vala: *Még úgy-mond negyven nap⁴ vagyom hátra, az után Ninive el-süllyed.* Illyen Jegy vala Istennek az Ezechias Királyhoz lőtt izeneti-is az Esaiás által: *Rendeld-el² Reg. 201. 1. I. Esai. 38. 1.* úgy mond a te házádat, mert meg-balsz te, és nem élst. Melly fenyegető sententiait Istennek, jóllehet

G által-

y Peueen
Cornelius
Gemma,
Milichius
David
Christia-
ni, &c.

Jon. 3. 9.

2 Reg. 201.
1. I.
Esai. 38.
1.

általlában terjesztik a Profeták e-
lejekben a bűnös embereknek;
mindazáltal az igaz Poenitentiá-
nac és az Istenhez való igaz meg-
térésnek alatta értettetett *Conditio-
val* határozattatnak meg, úgy
hogy meg-lévén az igaz meg-té-
rés, nem következik ottán el a'
fenegetőző *sententia* után a bűn-
terés, Jer. 18. v. 7, 8. Hasonlo
értelemben kell az űstőkös Csil-
lagok felől-is lennünk, midőn a-
zokat az Isten haragjának és bűn-
terésnek elől-jaro *segyeinek* lenni
állattuk.

IV. *Negyedic Fundamentum* ez:
Mert egynekéssor midőn űstőkös
Csillagoc látstottanac; nem gonoszoc
veszedelmes állapato, hanem joc és
igen vidámságos, gyönyörűséges
dolgozok következtene az emberekre.

R. 1. AZ

R. 1. Az *Harmadic Fundamen-
temra* való első Feleletből e-*negye-
dic Fundamentum*nak is fundamen-
tom nélkül való sága elég világosan
meg-tetfik. R. 2. Ottán ha bin-
tén valamelly, avagy némelly ű-
stőkös Csillagokat vidámságos és
gyönyörűséges dolgozok követtenek-
is; mind azon-által az elmének
micsoda élelégével hozhattya ki
abbol akar ki-is, hogy ottan min-
dgyárt, vagy valami idő múlva
az után, nagy és nehéz nyomoru-
ságok-is nem következtenek vol-
na? 1. Mert az Isten kemény i-
téletinek folyások nem kell, egy
holnapi, egy, két, sőt három eb-
tendei idő mulással-is meg-hará-
rozni. 2. Mert az embereknek
bűnökért nem hadgya-el az Isten
é világnak igazgattatását, sem

G 2

à ter-

Matth. 5.
v. 48.

Habac. 3.
v. 2.

à terméketnek rendit el nem rontya, sem meg nem bűnik esőt adni az igazakra, és az hamissáakra, sem az ő bemeit é világon az ő véitől el nem fordította; jóllehet é világ csak gonóbban helyezettetett: Sőt ellenben meg-nyhiti büntetésit, és kedvez az őtet segítségül hívóknak; mert az ő baragjában is meg-emlekezik irgalmasságáról. Azért, ha némelly üstökös Csillagok után nem gonóssoc, hanem vidámságos és gyönyörűséges dolgoc következtének - is az Istennek némelly helyken levő híveire nézve; de azért más bűnös Nemzetségre nézve ugyan Isten baragjának s' abból bármazo bomoru gonóbboknak idején meg-mutato jegyei vólnának azok.

V. ötödik Fundamentum ez:
Mert

pag. 80.
87. § 1034

Mert az üstökös Csillagoknak jegyzéseket, erejeket, &c. [ha szintén volna is valami] a gyarló és véggel határosott elméje embernek nem lehet által-látni s' meg-tudni e földkerekségen levő sok Országoc, Tartományoc, és Nemzetsegec között, a' mellyec felett járnac, és kelne, és a' mellyeknek lakosai azokat láttyc, mellyekre tartozzéc.

R. Ez Fundamentumnac az olyan babonas Astrologusoc ellen vagyon ereje, kik az ő prognosticatiojokat babonáson meg-határozzák a' nyomoruságoknak bizonyos nemeire, bizonyos Országokra, Tartományokra, és bizonyos rendű emberekre, s' bizonyos időkre, mellyet mint olyan babonas hejában-valóságot a' józanon-értő Tudós embereknek serege is meg-vét.

G 3

R. De

Rz. De másodikor sem a *Pácol-*
logusoknak, sem a *Philosophusoknak*
az űtökös Csillagok felől ez i-
ránt való közönfeges értelmeket
nem ostromollya, s' annyival in-
kább nem roatya ez a *Fundamen-*
tum. Mert midőn az űtökös
Csillagok felől azt tanítják,
hogy azok Isten haragjának, és
a bűnért a népekre következő
bónoru gonoszságnak elő-járó je-
gyei; tehát nem határozzak az ű
prognosticatiojokat azokból a nyo-
moruságoknak bizonyos nemekre,
sem nevezet berint erre, vagy a-
maz *Országra*, és *Partományra*, il-
lyen, vagy amollyan rendű embe-
rekre, &c. sem azoknak a bóno-
rú gonoszságnak kezdetének és tar-
toságának idejét meg nem hatá-
rozzak, hanem csak a közönfeges-

seg-

segben és meg-határozatlanságban
allanak s' maradnak meg.

VI. Hatodik Fundamentum ez: *Pag. 851*
Mert a bónoru gonoszság, az ébseg, § 108.
dög-salal, vér onto hadakozás,
&c. Isten igaz ítéletiből sokszor
reájoc bocsáttattatnac az emberekre,
és Nemzetiségekre; de azonban sem-
mi űstökös Csillagoc nem látstotta-
nac előttöc.

Rz. I. A' Tudós embereknek az
űstökös Csillagok felőlez-iránt
való közönfeges értelmek ellen e
Fundamentumból lemmi sem kö-
vetkezik. Ezeket vagy amaz nyo-
moruságokat semmi űstökös Csil-
lagok nem előzték-meg, ugy-
mint eleve meg-jelentő jegyek,
Azért nem-is kell hinnünk, hogy
soha-is a nehéz és közönfeges
nyomoruságokat, űstökös Csilla-

Argumē-
tum a par-
ticulari
ad uni-
verale
conclu-
dens non
valet.

G 4

gok,

Comune
virorum
doctorū
sententiā
de Prog-
nostici
Cometar
vid. apud
Cl. Gisb.
Voetium
in Ex re
de Prog.
Cometar.
C. 3. pag.
24. 25. Et
in meo
hoc opu-
sculo sup
ra pag 43
44. 45.
explica-
tum.

gok, ugy-mint azoknak eleve meg-mutató jegyei előznék-meg. Vétkes következés ez. 1. Mert az Isten némelly csapást, és őstörít nem csak üstökös Csillagok által; hanem más egyéb, mind Egi, s' mind földi jegyek, ugy-mint föld-indulások, rettenetes Egi tűz, és más sokatlan rettentés, által is jelentgeti, s' azok által is nyilatkoztatja néha ki, az ő földi bűnös népek ellen való haragját az Egből. 2. Olly dolgot is tévesnek itt alattomban fel az ilyen-képpen fundamentumozó, melly az igaztól távol esik; mint-ha tudni illik, és volna a Tudós és Bölcs embereknek értelme, hogy; Soha nem esik s' nem történik e' világon olly nézés és köszönséges gonosz, melly annak-előtte üstökös Csillagok

Luc. 11.
11.

goc által meg nem jelentetté, holott csak ezt állatják, az *Experientia*, nyilván való tapasztalás-is ugy tanítván, hogy tudni illik: Csak egy, avagy többire egy üstökös Csillag sem tettszik fel, a melly nézés és köszönséges nyomoruságoknak elő-járol s' meg-ismert jegye nem volna. Távúl legyen az az igen nyavalyás és elméjűség a melly ebből kölcsönös vissza-fordítást hozna ki, ilyen-képpen: Csak egy üstökös Csillag sem tettszik soha fel, a melly következő somoru gonoszoknak meg-előző jegye nem volna. Azért soha semmi gonoszoc nem következnék elő-járol üstökös Csillag nélkül. Nem következik így visszafordítva; mint bintén im e következő Okoskodás-is, hogy nem helyes: Csak egy ember sincs ol-

lyan a ki lelkes állat nem volna. Azért egy lelkes állat sincsen, a melly ember nem volna. Így el-harítván a Tudósnak, mind Theológusoknak, mind Philosophusoknak, s' mind más rendű Tudós embereknek az üstökös Csillagok felől ez-iránt való értelemek ellen előgördült *Ellenvetések*; Immár következik:

4 Hason

IV. A' Negyedik Hason, melly a' mi idvösleges *Intettetésünk*. Ugy-é hogy; Valamikor s' valamennyisszer Isten az Egen üstökös Csillagot mutatgat, mind annyisszor és mindenkor, a bűnért az Országokra, Tartományokra, és Nemzetségekre következő siralmas állópatoc felől inti-meg jó idején az által őket? *Étc.* No hát mi-is bűnös Magyar Nemzetség, serkennyünk-fel

fel, vegyük-ebre magunkat, Mert ha valamelly más Nemzeteket feneger Isten reaja következő nagy *Országal*, és az eckédig rajta forgott csapásnak *Sétferte* nagyobb *büntetésével*; bizony úgy tetűk nekem, hogy é mi Hold fogycára jutott s' bűnben zabálott, és mind eddig-is az Istennek rajta lévő sok *Orszá* alatt, ő Fellegethez meg-terni nem tudó, s' nem-is akaró bűnös Nemzetünk az; Mert noha valóban meg-harított a sok *Orszá* bennünket; de mi ugyan csak a mi bűneinkben vagyunk, mind é mai napig Tűzben vetette Isten ez ő koporsója bélin fekvő bűnös Magyar Nemzetséget, a melly é mai napig-is el nem aludt; mindazáltal még-is az ő gonofságának *tajtékját* ki

nem

Ezechiel. *nem főve, s' forrá, és a népnek*
 24. v. 9. *tüzből ki-ragadtatott úsege-is*
 Esa. 9. v. *nem tért meg a mai napig-is az őtet*
 3. Jer. 48. *meg-verő Istenéhes; hanem úgy a*
 v. 11. *meg-nyugott az ő gonoszságának sef-*
 Jer. 10. *rejében, és nem fogott rajta semmit*
 v. 9. *az eckédig rajta forgott lok v. se-*
delém. Sőt nem hogy jobbúlna,
 és naponként tűneit hagydogál-
 na; de inkább, minden rendei-
 ben többire minden-nap neveli
 az ő Isten ellen való s' Egre kiáltó
 lok gonoszságát, úgy-annyira, hogy
 méltán bizony helye vagyon é mi
 bűnös Nemzetünknek bűnös ma-
 radéka között, az Istennek *Esaiás*
Profétánál lévő im ez keserves pa-
 nabanak: *Ó gonos! Nemzetiség!*
 1. Esa. 1. v. *hamissággal meg-terhelődött nép!*
 4. s. *gonos! mag! nemtelen hitván fiak!*
El-hagyta a Jeshovát, fel-bosszon-
tot-

tottac az Izraelnek Szent Istenét, s'
hátra tertenec ő fölle. Mi az oka,
 hogy mellynél inkább ostromlat tite-
 ket, annál inkább nevelitec a bűnt?
 Ime minden fejet el-fogott a beteg-
 ség, és minden szív az erőtelenség!
 No azért Ierkennyünk-fel, s' ne
 vegyük siketségre ama' minapi
 1680-dik estendőben támadott
 nagy üstökös Csillagot, sőt azt-is
 a mellyet leg-közelebb é mostan
 folyó 1682-dik estendőben lá-
 tánk; mert kétség nélkül az Isten-
 nek fenegetőző újjai vóltanak a-
 zok. Annak-okáért ezekben (í.)
 Először-is az Istennek meg-fogha-
 tatlan hatalmát ismerjük-meg, és
 féllünk, s' rettegünk ő Szent, Fel-
 legetől, az ő mi ellenünk való ha-
 ragjának ilyen sokatlan és álmél-
 kodásra méltó jegyeit szemlélvén.
 MERT

Mert az Isten az ő ilyen bókatlan munkáiban, (minéműek az űstőkös Csillagok-is) az ő bűnellen gerjedező haragját jelentgeti mind a jóknak, mind a gonókoknak. A jóknak azért, hogy azok az Istennek igaz fiúi felelmében megtartattassanak; a gonókoknak azért, hogy azok ugyan azon idővel Isteni felelemre, és az Istenhez való igaz meg-térésre felserkentetessenek. Az Isten-felőknek az ő Szent Igéjét hirdette-ti az Isten, mellyel egyedül ők meg-elégedvén, el-járnak tíftek berint való Keresztyéni hivatalyokbá, mellyre Isten őket hívta, ha bintén az egész föld kerekégre meg-rendülne, s' le-omlana-is. A bűnben meg-általkodott bívű istenteleneknek pedig, kik az I-

Isten

Isten Igéjével, a meg-rettenésre, és az Isteni felelemre, s' az Istenhez való igaz meg-térésre nem akar-nak fel-serkenni, az ő Szent Igé-jén kívül rettenetes és alméldá-ra méltó Egi Jegyeket-is ter-jest Isten bemekeleiben, hogy azokat látván, vagy meg-retten-nyenek, s' meg-fe'emlyenek; és így az Istenhez meg-térjenek; vagy ha nem, tehát magok ment-hetetlenek legyenek. Minek-okáért az ilyen bókatlan Egi csu-dákra, (minéműek a többi között az űstőkös Csillagok) ne bátor-kodgyunk, csufolódással és nevet-séggel nézvén-el azokat; hanem inkább félyünk, és meg-jobbúl-lyunk, hogy a reánk következő, és felettünk függőleg lévő bünte-tést Istennek el-kerülheszük.

(2.) *Másodszor*: Ismérjük-meg bűneinknek nagy és terhes vóltokat, és az Istennek azok ellen felgerjedett, s' meg-eméjítő tűzből hasonló rettenetes haragját, melyet é fele Egi jegyek által-is bókott a bűnös embereknek ő Szent Felsege mutogatni. Esigy ezeket meg-ismérvén, vessünk-véget bűneinknek, s' igaz meg-térésünkkel jó idején előzzük-meg a mi Istenünket, hogy az ő haragjából reánk ez után-is következhető rettenetes büntetésit el-kerülhesseünk.

(3.) *Harmadszor*: Csudálljuk, hirdessük, és magasztalljuk ez-iránt az Istennek a bűnös emberekhez való ki-bebélhetetlen és véggel határozhatatlan nagy irgalmasságát, ki az ő haragjában is meg-

meg-emlekezik irgalmasságáról, mellyel a bűnös emberekhez vülelt. Nabac. 3. v. 2.
 tik, és annyira beret minket, hogy minek-előtte reánk a büntetésit elhozná, annak-előtte elől-járó hirtérvő követeit bocsátta mi hozzánk, mellyek által jó eleve megint bennünket. És az ő mi hozzánk való nagy kegyelmességéből azt cselekezi, hogy jóllehet mi bűnösök s' *Poenitentia tartatlanok* vagyunk; mindazáltal arra méltóztatta magát ő Felsege, hogy a mi ő hozzá meg-térésünkben való restségünket és túnyaságunkat ilyen Egi jegyek, (üstökös Csillagok) által-is ébressze és serkentesse mi bennünk.

(4.) Cselekedgyük azt hát mi-is, *negyedszer*, hogy mellynél hamaréb lehet, siessünk a' mi életünk-

H

tún-

Lev. 26.

Joël. 2. v.
12. 13.

tünket meg-jobbitani, hogy valami-képpen *Poenitentia tartatlanságunkal* meg ne hántsuk az Istent, hogy így ostán ő Felsege is az ő irgalmasságát mi velünk közleni ne halassa. Es hogy az Istennek azokat az ő *beszerte ne-szebb Ostorit* el-kerülhessük, mellyekkel régtől fogván egész Nemzetektől bennünket sok-képpen, s' közelebb pedig csak a minapi űstőkös Csillag által-is meg-fenegerete ő Szent Felsege; térjünk-meg ő hozzá a mi telyes szívűnc szerint, bódító léssel, sirással, kesergéssel, és *szaggassuc* szívünket s' nem rubáinkat. Ne ijedgyünk ugyan meg arról az űstőkös Csillagtól kértégben ejtő felelemmel, és Pogányi módon; de Keresztynül és *szűz felelemmel*, hogy az Isten harag-

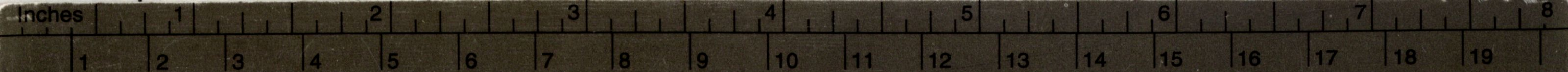
ragjától fellyünk, és az igaz *Poenitentiára*, az Istenhez való igaz meg-térésre fel-serkenyünk, nem csak illendő, hanem ugyan szükséges, és idvősséges-is. Mert az űstőkös Csillagok, a' mint hogy *Had és Békeesség hirdető követői* Istennek a gonoszoc ellen; ugy ellenben *Poenitentiát* hirdető *Prædicatori* ő Felsegének az Isten-felő *kegyes embereknel*, mellyekkel őket az ő hozzá való igaz meg-térésre, és az hitre inti, és serkentgeti. Cselekedgyük hát mi is é mi Keresztyni bentrítünket, és a' mi Istenünkhöz térjünk-meg; mert noha már sok izben és sok képpen meg-fenegerett Isten bennünket, sőt az ő haragját nagy mértékben ki-is ontotta bűnös Nemzetünkre; de ha ő hozzá

igazán meg-térünk, én az én Uram JESUS Christusom nevében bátorsággal merem ígérni, hogy bizony el-fordítja a róllunk a' veszedelmet és a' romlást, és meg-kegyelmez ennek az Hold fogyatára jutott és el-czondorlott Magyar Nemzetnek bűnös maradvékának, a' mint meg-ígérte: Ha szolloc, úgy-mond, a' nép ellen, és az Ország ellen, hogy ki-gyomlálom, meg-romlom, el-vesztem egy sem-pillantásban: Ha meg-tér a' nép az ő gonoszságából, a' melly ellen szolloc-tam; én-is meg-bánom a' gonoszt, mellyet el-végeztem vala, hogy ő véle cselekedgyem. Ez ő meg-másolhatatlan kegyelmes maga ajánlása és ígéreti berint bizony meg-kegyelmez az Isten minékünk-is, ha igazán meg-térünk, mint

Jerem. 18
v. 7, 8.

mint a Ninive Városbélieknek: ^{Joan. 2. 10.} Es azt cselekebi sok siralmas romlásunk után, hogy fel-támad, mint ^{Esa. 58. v. 2.} az hajnal a mi világosságunk, és az mi békefegyünk, (mihelyt ő hozzá meg-térünk) mindigárt ki-virágozik, és a mi igazságunk mi előttünk megyen, és az Urnac dicsősége fedez-bé minket. Azt cselekebi továbbá mi velünk, hogy a mi Napunk többé el ne emésztsék, és a mi ^{Esa. 6. v. 10.} Holdunk el ne fogyatkozzék; hanem a Jehova önnön maga legyen minékünk örökre való világosságunk, és a mi keserűségünk napjainak végecsakad. Oh Uram! virrazd-fel hamar sok siralmas romlásunk után ez örvendetes és kívánatos időnket!

*Á. J. P. K. N. C.
-Pola Böngészőre*



Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

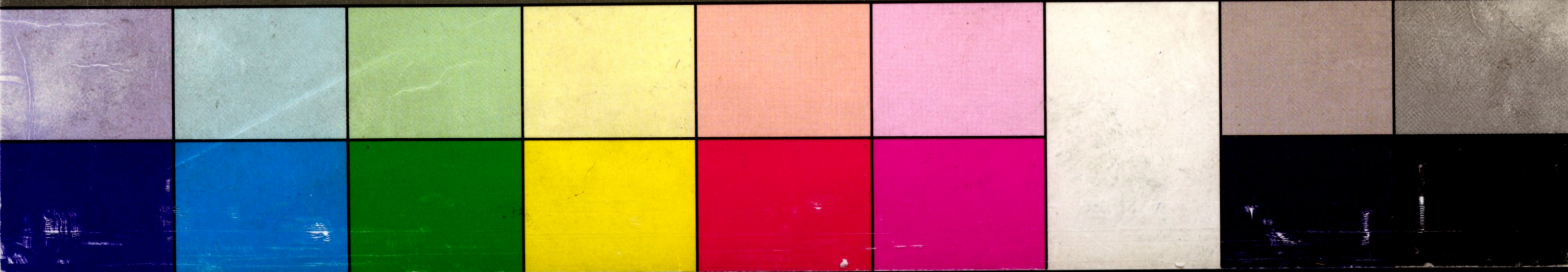
Red

Magenta

White

3/Color

Black



DICS8SSEG
I S T E N N E K.

V E G E.



Purcellas laurarege

Pecce Istvánnak
atam öleim So, vonas
forintekac gűn kősdig
egy egy garas interese

